

ВИХОВАТЕЛЮ

ДНЗ

Дошкільний
навчальний заклад

ДОШКІЛЬНИКАМ про ПРОФЕСІЇ

Книга скачана с сайта <http://e-kniga.in.ua>

Издательская группа «Основа» —
«Электронные книги»

Харків
Видавнича група «Основа»
2009

УДК 373.2
ББК 74.102
Д55

Серія «ДНЗ. Вихователю»

Дошкільникам про професії / Уклад. Н. І. Дикань; іл. Д55 Н. В. Кридченко. — Х. : Вид. група «Основа», 2009. — 128, [0] с. : іл. — (Серія «ДНЗ. Вихователю»)

ISBN 978-611-00-0240-0.

Методичний посібник містить матеріали для ознайомлення дітей дошкільного віку з різноманітними професіями. У книзі наведено вірші, ігри, загадки, прислів'я, сюжетно-рольові ігри, що можуть бути використані як в індивідуальній, так і в колективних формах роботи з дітьми.

Для вихователів дошкільних навчальних закладів, батьків.

**УДК 373.2
ББК 74.102**

ISBN 978-611-00-0240-0

© Дикань Н. І., укладання, 2009
© Кридченко Н. В., ілюстрації, 2009
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2009

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Усі професії важливі... ..	7
Пожежний.....	10
Військовий.....	15
Космонавт.....	21
Медичний працівник.....	29
Будівельник.....	35
Працівники лісу.....	39
Бібліотекар.....	43
Працівники освіти.....	49
Поштар.....	57
Працівники сфери обслуговування.....	65
Продавець.....	66
Чоботар.....	67
Кравець.....	69
Столяр.....	73
Кухар.....	75
Водій.....	77
Працівники сільського господарства.....	85
Працівники міліції.....	91
Додатковий матеріал.....	95
Література.....	97

ПЕРЕДМОВА

Дошкільний вік — період, коли у дитини формуються уявлення про навколишній світ, оточуючих, а також явища суспільного життя. Дошкільнята мають засвоїти багато правил людського життя.

Сьогодні, керуючись рекомендаціями Базового компонента дошкільної освіти України та Законом України «Про дошкільну освіту», перед педагогами-дошкільниками постає завдання обрати доступні варіанти календарного планування з метою розкриття основних Ліній розвитку дитини за Базовою програмою «Я у Світі».

Вихователям необхідно пам'ятати про педагогічну єдність змісту окремих режимних моментів (між іграми, заняттями, прогулянкою, розвагами, самостійною діяльністю дітей).

Увесь педагогічний процес повинен бути єдиною комплексною діяльністю. А тому важливо, ознайомлюючи з різноманітними професіями, сформуванати навчальні блоки на основі Базової програми за напрямками: природа, речі та предмети тощо.

Наприклад, Змістова лінія «Предметний світ». Зміст Базового компонента дошкільної освіти України допоможе вихователям організувати роботу щодо ознайомлення дітей із різними професіями та досягти таких результатів освітньо-виховного процесу.

Практична діяльність

Дитина усвідомлює, що навколишній предметний світ має рукотворне походження. Цінує діяльність людей, розуміє її природність, зв'язок зі здоров'ям та ставленням до життя. Розуміє, що працелюбність є показником людської гідності та здатності вдосконалювати себе. Виявляє готовність брати участь у суспільно значущій діяльності. Знає про існування різних професій, називає найпоширеніші, усвідомлює елементарні вимоги до людини як трудівника. Має елементарне уявлення про те, що кожна людина є користувачем (споживачем) предметів та їх творцем (виробником).

Користування предметами (споживання)

Дитина знає, що кожний предмет використовується (споживається) для задоволення потреб людини. Вміє використовувати за призначенням основні предмети, знаряддя праці, речі, прилади, дбайливо до них ставиться, знає місце зберігання кожного.

Володіє елементарною культурою споживання продуктів праці інших людей.

Виготовлення предметів (виробництво)

Дитина знає про існування різних виробництв, що виготовляють предмети вжитку, технічні прилади та знаряддя, засоби пересування та зв'язку. Може назвати деякі з відомих. Розуміє відмінність між виробничою діяльністю дорослої людини та предметно-практичною дитини. Може назвати основні з них. Охоче займається практичною діяльністю, доводить розпочате до кінця. Усвідомлює, що продуктивною називається діяльність, яка характеризується високою віддачею виконавця, завершеним кінцевим результатом праці та впорядкованим робочим місцем. Розуміє важливість безпеки як складової практичної діяльності, гаранта її продуктивності.

Постановка мети

Дитина усвідомлює, що виготовленню предметів передують постановка мети, складання плану діяльності, елементарного проекту. Вміє самостійно поставити перед собою близьку мету, спланувати дії. Може скласти елементарну прогностичну оцінку майбутнього результату, обґрунтувати її. Виявляє цілеспрямованість, прагне досягти кінцевої мети, може співвіднести власні можливості з бажаннями. Може відмовитися від непосильної мети, задовольнитися оптимальною, не вдаватися до спрощеної.

Процес досягнення мети

Дитина добирає адекватні прийоми роботи, відповідні технічні засоби, знаряддя, матеріали. Знає властивості матеріалу, технологію роботи з ним. Дотримується правил безпечного користування інструментами. Усвідомлює труднощі, реальну можливість помилок. Орієнтується в причинах своїх помилок, називає їх, співвідносить складність завдання зі своїми можливостями. Може обґрунтувати доцільність обраного варіанта виконання. Прагне відійти від шаблону, виявляє вигадку та фантазію. Експериментує, вдосконалює, виявляє винахідливість і раціоналізм.

Результати діяльності

Дитина орієнтується в критеріях результату, високого досягнення. Знає, що показником продуктивності праці є якість та кількість зробленого, докладені до роботи зусилля виконавця. Усвідомлює, що якість продукту визначається ступенем його придатності до використання, відсутністю технологічних помилок, зовнішньою привабливістю. Прагне домогтися успіху. Без зовнішніх спонукань перевіряє зроблене, виявляє бажання поліпшити результат власної

праці, за потреби вносить корективи, доцільно використовує рукотворний виріб.

Оцінка результатів праці

Дитина виявляє вимогливість і критичність в оцінці власного продукту праці, виділяє достоїнства та вади, встановлює зв'язок між своєю вмільстю, старанністю та якістю і кількістю зробленого. Співвідносить задум з показниками кінцевого результату, виробляє узагальнені судження про себе як виконавця. Об'єктивно оцінює продукти праці інших, співвідносить їх з власними, бережливо ставиться до рукотворних засобів. Відрізняє власний виріб від твору мистецтва. Радіє з нагоди зробити приємне рідним та близьким. (5; С. 215–217)

Ознайомлюючи дошкільників із різними професіями, можна використати методичні прийоми з кількох рівнів розвитку (мовленнєвий, пізнавальний, соціально-моральний). Ознайомлення з різними професіями доречно проводити під час різних режимних моментів, а не тільки окремих занять-бесід. Застосування таких прийомів забезпечить розвивальну спрямованість освітнього процесу та допоможе будувати його за новими вимогами. Матеріал щодо ознайомлення дошкільників із різними професіями вихователь може використати самостійно під час планування роботи, враховуючи індивідуалізацію та диференціацію навчального процесу, принцип міждисциплінарності у здійсненні взаємозв'язку між різними сферами життєдіяльності дитини.

УСІ ПРОФЕСІЇ ВАЖЛИВІ...

Ким стане моя дитина? Яку професію вона обере? Це одне з найважливіших питань для всіх батьків. Як допомогти дитині обрати професію, що зробить її щасливою? Як зрозуміти, яка діяльність їй найбільше підходить? Відповідь дуже проста. Необхідно подивитися на наших мудрих малюків. Для того щоб чогось навчитися, вони граються. Давно вже доведено, що інтерактивні, ігрові методи навчання діють значно ефективніше і глибше, ніж інформативні, причому в будь-якому віці.

«Необхідно збудити думку дитини до ремесла. Таким чином, у праці зростатиме душа, і людина стане майстром своєї справи», — писав великий педагог Костянтин Дмитрович Ушинський ще у ХІХ столітті.

Праця стає високим етичним надбанням людини, коли вона поєднується з любов'ю. Тоді виникає працьовитість, за допомогою якої людина стає творцем.

Книга про професії та майстрів присвячена етичному вихованню особистості через усвідомлене ставлення до праці та до вибору професії. Ознайомлення з красою і значущістю кожної професії через казки, ігри, творчі завдання відкриває дітям світ, якого вони абсолютно не помічають. Необізнаність щодо цього світу спричиняє те, що у підлітковому віці вони досить часто не можуть знайти себе, інколи займаючись марними пошуками.

У наш час професій стало дуже багато, неможливо навіть перерахувати в одній дитячій книзі. А тому йтиметься тільки про найважливіші та найнеобхідніші.

Професією називають таку справу, якою займаються щодня, яка корисна для інших людей. Професії необхідно спеціально навчатись. Кожна справа має свої правила. Наприклад, скрипаль повинен знати як тримати скрипку, а столяр, як тримати рубанок.

У кожній професії є свої інструменти. Для деяких професій необхідні дуже складні машини. Наприклад, льотчикові — літак, капітанові — корабель, а трактористові — трактор. Як же обрати професію?

Дуже важливо, щоб робота припала до душі. Тільки тоді можна стати справжнім майстром своєї справи. Дуже багато доводиться

працювати людям, щоб кожний мав безліч різних корисних речей. Деякі з них люди просто видобувають у природі. Але природними речами у наш час люди користуються не дуже часто. Майже всі корисні речі люди самі виготовляють із різних матеріалів. Для того щоб зробити корисну річ, необхідно дібрати матеріал та інструменти, а ще слід застосувати вміння та мати певний час. Саме час поговорити про професії.

Професій дуже багато і всі вони важливі. Серед них є такі, які люди особливо цінують та поважають.

Малюк, який прийшов сьогодні в дитячий садок, — це майбутній трудівник, активний учасник усього, що відбуваються в нашій країні.

До того дня, поки він стане за верстат, поведе в поле комбайн, почне лікувати людей, учить дітей або зводити будинки, мине чимало років. Він ходитиме в дитячий садок, навчатиметься у школі. І весь цей час має стати підготовкою молоді до майбутнього трудового життя. І дитячий садок — перша сходинка на цьому шляху.

Навчально-виховний процес у дитячому садку передбачає ознайомлення дітей із працею дорослих.

Ознайомлення з працею дорослих і виховання поваги до неї — один із способів формування в дітей працьовитості, позитивного ставлення до праці та до трудівників. Ознайомлюючи дітей із працею дорослих, вихователь має можливість повідомити їм конкретні завдання про працю, сформувані певні уявлення про неї і на цій основі виховувати почуття поваги до праці дорослих, навчити цінити працю, пробудити в дітей інтерес і любов до неї, викликати прагнення до трудової діяльності, бажання працювати сумлінно, старанно. Дослідження свідчать про те, що в дошкільному віці діти виявляють значний інтерес до праці дорослих. У малюків виникає бажання наслідувати старших, брати участь у їх праці. Діти відчують радість і задоволення від трудових зусиль, усвідомлюють користь своїх дій, виявляють бережне ставлення до праці дорослих. Вплив праці дорослих на поведінку дітей можна спостерігати і в дитячих іграх, де вихованці намагаються точно відобразити той чи інший вид праці таким чином, як спостерігали, підкреслюючи злагожденість дій, акуратність, точність.

Для ознайомлення дітей із працею дорослих використовують найрізноманітніші методи, а саме: спостереження за працею дорослих, екскурсії (вони можуть бути найрізноманітнішими), бесіди, читання художніх творів, розгляд картин, відповіді вихователя, демонстрування діафільмів, дидактичні спостереження, сюжетно-рольові ігри і звісно участь дітей у праці дорослих.

ПОЖЕЖНИЙ

ПОЖЕЖНИЙ

Усі звірі бояться вогню, тікають від нього. Тільки люди вміють розпалювати вогнище, отримуючи від нього користь. Люди гріються біля вогню, готують на ньому їжу. Вогонь допомагає людям варити сталь та різати залізо. Сила вогню надавала руху першим паровозам та пароходам.

Але вогнем жартувати не можна. На жаль, вогонь усе частіше виходить на волю. Тоді виникає пожежа. Пожежа може завдати великої шкоди. Горять домівки, посіви, ліси. Люди та тварини гинуть під час пожежі або залишаються без житла та їжі. Щоб цього не трапилось, існують люди особливої професії — пожежні. Вони тушать вогонь водою або спеціальною піною. Пожежні рятують із вогню людей і цінні речі.

Багатьом дітям подобаються красиві, блискучі каски пожежних та червоні пожежні машини. Дітям із задоволенням слухають цікаві розповіді про сміливих пожежних. Є навіть оповідання про відважного собаку, який допомагав пожежним. Одного разу цей собака спочатку виніс із вогню маленьку дівчинку, а згодом кинувся у вогонь і врятував — кого б ви думали? — велику ляльку! Усі дуже зраділи.

Пожежна служба є у кожному місті, у кожному населеному пункті України. Для того щоб приїхали пожежні, слід зателефонувати за телефоном «101» і повідомити, хто телефонує, чітко назвати прізвище та адресу, де сталася пожежа.

(Вихователь демонструє дітям ілюстрації: пожежна машина, каска, вогнегасник, багор, автобус, пожежна драбина, чайник тощо. Дітям пропонується вибрати ті ілюстрації, які необхідні для професії пожежного).

Сюжетно-рольова гра «Пожежні»

Мета: учити дітей будувати гру за попереднім планом сюжету, що складений колективно; розвивати активність під час обговорення та реалізації ігрових задумів; формувати вміння розподіляти ролі; розвивати зв'язне мовлення; виховувати інтерес та повагу до професії пожежного; виховувати дружні стосунки між гравцями.

Атрибути: каски, костюми пожежних, вогнегасник, рукавиці, пожежна машина.

Підготовча робота: бесіди про професію пожежного; розглядання серії ілюстрацій «Пожежна безпека»; бесіда про небезпеку пожежі та її профілактику; виготовлення атрибутів до гри; читання віршів С. Маршака «Розповідь про невідомого героя», «Пожежа», «Кицькин дім».

ХІД ГРИ

У гості завітав маленький Сірничок.

Проводиться бесіда про те, чим шкідливий і корисний вогонь.

Дидактична гра з сірничком «Вогонь добрий — вогонь злий»

Діти називають випадки, в яких вогонь дає користь, і викладають жовту іскринку до Сірничка; і випадки, в яких вогонь приховує небезпеку, і викладають червону іскринку до Сірничка.

С і р н и ч о к. Справді вогонь може бути грізним ворогом, якщо неправильно поводитьься із сірниками. Він може завдати багато лиха. Діти, а ви знаєте, хто тушить пожежу?

Д і т и. Пожежні.

С і р н и ч о к. Так, вогонь приборкують пожежні. А якими мають бути ті люди, які працюють пожежними?

Відповіді дітей.

В и х о в а т е л ь. А чи хотіли б ви сьогодні пограти у пожежних?

Відповіді дітей.

В и х о в а т е л ь. Хто з вас упорається з роллю командира?

Діти називають.

— Чому? *(Він сміливий, уміє віддавати накази, з усіма дружить.)*

— Хто може бути пожежним? Чому?

— Кого ви призначили б водієм? Чому? *(Він знає правила дорожнього руху.)*

— Хто буде мамою, татом, дітьми? Я також хочу грати з вами. Можна я буду диспетчером? Я люблю розмовляти по телефону.

Ігрові ситуації

Ситуація 1

Родинна обстановка: мати, батько і двоє дітей. Батьки залишають ненадовго дітей удома, наказують бути слухняними, не сваритися і не гратися сірниками.

Діти граються.

Ситуація 2

Командир пожежної частини розмовляє зі своєю групою. Закріплює правила поведінки під час пожежі. Відбувається тренування пожежних. *(Двоє пожежних розгортають і загортають пожежний рукав, командир стежить за їхніми діями, звіряючись із годинником.)*

Ситуація 3

Діти, які залишилися удома, бавляться сірниками. Виникає пожежа. Старша сестра набирає номер «101».

Ситуація 4

Відбувається діалог диспетчера і старшої сестри. Диспетчер приймає виклик.

Ситуація 5

Пожежна частина. Диспетчер, начальник пожежної частини та командир розподіляють обов'язки.

Команда збирається на виклик, машина їде із увімкненим звуковим сигналом, частина пожежних тушить пожежу, решта виводить дітей.

Ситуація 6

Молодша сестра просить урятувати котика, який залишився у квартирі. Повертаються мати і батько. Дякують за врятування дітей.

П о ж е ж н и й. Пам'ятайте! Не лякайтеся пожежі, ніде не ховайтеся, а швидко залишайте приміщення і повідомте кого-небудь із дорослих.

Зателефонуйте за номером «101» і чітко назвіть свою адресу та прізвище.

Якщо виникла пожежа, вогонь ще маленький, то його необхідно залити водою або засипати піском.

Якщо у приміщенні багато диму, то до виходу необхідно по-
взти.

Шановні дорослі! Ще раз нагадуємо: не залишайте дітей удома
на самоті!

Кип'ятильник увімкни —
Скип'ятить собі води:
Чи на каву, чи на чай.
Ти одне лиш пам'ятай:
Без дорослих не вмикай!
Бо він може спалахнути —
І пожежі не минути!
Кожен прилад електричний —
Для дитини небезпечний.
Щоб біди вам не зазнати,
Без дорослих — не вмикати!

(Т. Яцків)

Вивчіть правила пожежні,
Будьте завжди обережні,
Знає хай дитина кожна:
Жартувати з ним не можна,
Для розваги, і для гри,
Сірники ти не бери.
Бо з вогнем погані жарти,
Жартувати з ним не варто.
Не розпалюй сам багаття —
Ані в лісі, ані в хаті.
Легко вогник запалить,
Та не легко погасить.

(Н. Антюхова)

ПОЖЕЖНІ

Все в диму,
Все у куряві білій,
Дзвонять пожежні автомобілі.
Мчать, наче буря,
Тривожно свистять,
Міддю червоною каски блищать.
Каски розсипались,
І за хвилину швидко, як в казці,
Зростають драбини.
Люди в брезенті — один за одним
Лізуть драбинами в полум'я й дим.

(С. Маршак)

На виклик пожежна машина летить,
Сміливий пожежний в кабіні сидить.
Його телефон «101» люди знають,
І в разі пожежі завжди викликають.

Загадки

Сидять у коробці
Укупочці хлопці.
Хто хоче світити —
Готові служити.
Не беріть, діти,
Їх на забавки,
Бо можна згоріти.
Що це?.. (Сірники) .

(Марійка Підгірянка)

Лісом він котився з ревом,
Їв кущі, траву, дерева.
А коли напивсь води —
Стих і згаснув назавжди. (Вогонь)
(І. Січовик)

ВІЙСЬКОВИЙ

ВІЙСЬКОВИЙ

Ми живемо на Україні. Україна — наша Батьківщина. На землі багато різних країн, але не всі країни живуть дружно. Інколи виникають війни. Тому в кожній країні є своя армія. В армії служать солдати і матроси, офіцери та генерали. Усі вони — захисники Батьківщини. У мирний час вони вчать, проводять навчальні бої у морях, лісах, степах та горах. Вивчають військову техніку. Армія має кораблі, літаки, танки. Військові мають різну зброю: пістолети, пушки, міномети, ракетні установки. Уся військова техніка повинна перебувати у повній бойовій готовності. Армія оснащена сучасною технікою. Захисники Батьківщини вивчають військову історію.

Кожна військова професія дуже почесна і важлива. Прикордонники оберігають кордони нашої Батьківщини, військові моряки охороняють морські кордони. Танкісти, артилеристи, ракетники готові захищати мирне населення у будь-яку хвилину. Професія військового героїчна і дуже потрібна.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: танки, пушки, міномети, автомати, ракетні установки, кораблі, літаки, люди у військовій формі.

Сюжетно-рольова гра «Прикордонники»

Мета: сприяти військово-патріотичній підготовці дошкільників; виховувати у них сміливість і витривалість.

Ігровий матеріал: іграшки: пістолети, автомати; погони, знаки відмінності, намет (для обладнання санчастини), санітарні сумки, бинт, вата, пляшка, телефон, біноклі, казан, кухлі.

Підготовка до гри: зустріч дітей із прикордонником; бесіда про важку і почесну службу в прикордонних військах; читання декіль-

кох оповідань про прикордонників; перегляд кінофільму; малювання на тему «Кордон»; розучування та інсценізація пісень про кордон; виготовлення спільно з вихователем атрибутів для гри.

Ігрові ролі: командувач армії, командири застави і наряду, шпигуни, розвідники, зв'язкові, снайпери, лікар, санітарки, прикордонники, кухар та ін.

ХІД ГРИ

Із метою створення інтересу дітей до гри педагог може провести бесіди з дітьми на військову тематику, наприклад: «Як прикордонники охороняють кордон?», «Що робить командир (розвідник, снайпер)?»; організувати зустріч із прикордонником, який розповість дітям про свою службу і відповідь на всі запитання, що їх цікавлять.

Потім із дітьми можна прочитати декілька розповідей про кордон і про людей, які його захищають, переглянути фрагменти фільму про прикордонників, запропонувати зробити замальовки на тему «Кордон», також можна вивчити та інсценувати пісні про прикордонників.

Наступним етапом під час підготовки до гри може стати пропозиція провести «маневри» перед грою (військово-спортивну підготовку): метання в ціль, вивчення простих топографічних знаків, дії за сигналом тривоги, перев'язку поранених, вправи на спостережливість, перехід по колоді, переповзання по-пластунськи тощо). Спочатку «маневри» проводяться у формі вправ, згодом вихователь організовує військово-спортивну естафету. Діти виконують завдання, змагаються у спритності, влучності.

Вихователь може запропонувати дітям провести змагання двох прикордонних «застав» із виконання завдань: «Виявити і затримати порушника кордону», «Доставити терміновий пакет», «Розшифрувати термінове донесення» (у вигляді ребусу) тощо.

За день до гри розподіляються ролі, щоб діти разом із вихователем могли подбати про ігровий реквізит, підготувати все необхідне для розігрування ролей.

Потім учасники гри знаходять відповідне місце на майданчику дитячого садка для застави, обладнують «штаб», «санчастину», домовляються про те, де розташований «кордон».

Після того як з'ясований основний сюжет (за участю педагога), розпочинається гра. Вихователь об'єднує дітей у підгрупи: «прикордонний патруль», «розвідники», «снайпери», «шпигуни», «санітарки».

«Командир» виводить «прикордонників» на відкрите місце поряд із кордоном (проведена червоною крейдою лінія на асфальті) та повідомляє їм: «Нам довірено охороняти кордон. Стало відомо, що у наш бік прямують декілька порушників. Наше завдання — затримати їх. Знайте: ворог хитрий, буде вміло маскуватися». Потім уздовж «кордону» прямують «патрулі», вони озираються, прислухаються до шуму.

«Розвідники» мають своє бойове завдання. «Командир» веде їх стежкою, повідомляючи: «Ідіть і все, що побачите дорогою, запам'ятовуйте. Пройдете десять кроків і повертайтеся назад, щоб доповісти мені, що побачили і почули. Потім знову йдіть тією самою дорогою і придивляйтеся уважно: чи все на ній так, як слід. Розвідникові потрібно бути дуже уважним!»

«Снайпери» на іншому боці майданчика змагаються у влучності. Педагог ставить щит-мішень. Кожен «снайпер» отримує половину мішка боєприпасів — ялинових шишок. «Командир» дає завдання: стріляти з місця, з розгону, лежачи, з коліна.

«Шпигуни» йдуть на свою територію та обирають місце для висадження.

«Санчастина» готується до прийому «поранених» і споряджає декілька «санітарок» на «кордон» — знаходити «поранених» і надавати їм першу допомогу.

Коли всі учасники гри займуть свої місця, вихователь дає команду сурмачеві — це сигнал про те, що «кордон охороняється». «Порушники» можуть починати висадження.

Після цього «прикордонники» виявляють «шпигунів», починається стрілянина; з'являються «поранені» — їх знаходять «санітарки» і надають першу допомогу. «Прикордонники» ловлять «порушників кордону», відводять їх у штаб до «командира», де він розмовляє із ними.

Після завершення гри «командувач армією» зачитує наказ: «Усім бійцям, які брали участь у бойовій операції, за спритність, сміливість, винахідливість оголошується подяка. Наказую всіх без винятку бійців нагородити медалями».

При подальшому проведенні гри можна урізноманітнювати сюжет. Діти можуть зображувати життя на «прикордонній заставі» — чергувати в «штабі», займатися стройовою підготовкою, опанувати біг із перешкодами, способи маскування, перенесення поранених, пересування по-пластунськи.

Ця гра дуже допомагає у повсякденному житті дітей. Наприклад, якщо діти повільно прокидаються, педагог оголошує підйом по тривозі, організовує на «прикордонній заставі» змагання на найшвидшу побудову «взводів», оголошує в наказах подяки кращим «взводам» і «прикордонникам», призначає тих, хто особливо відзначився, на командні посади.

Під час обговорення сюжетів проведених ігор педагог повинен звертати увагу на вміння дітей самостійно описувати події, передавати власне ставлення до героїв та їх учинків.

Під час обговорення рольової поведінки дітей після гри також доречно звертати увагу на розкриття образу улюбленого персонажа (героя вітчизняної війни, воїна-афганця). Наприклад: «Оленка була сміливою і дбайливою медсестрою, вона перев'язувала поранених і допомагала їм дістатися госпіталю»; «Прикордонники надавали допомогу одне одному під час переправи через річку».

ПРИКОРДОННИК

Сніг заслав лісову самоту,
Прикордонник стоїть на посту.
Темна ніч, і навкруг тишина...
Рідний край наш у снах спочива.

В лісі краю немає ярам,
Може, ворог ховається там?
Та кого б прикордонник не встрів, —
Він з дороги змете ворогів.

І спокійно народ наш живе —
Наша армія нас береже...
Сніг заслав лісову самоту,
Прикордонник стоїть на посту.

(О. Висоцька)

МОРЯК

Моряки йдуть в дальні походи,
Не бояться штормів, непогоди.
Безкозирки — вогонь якорів,
А попереду ще стільки морів.

Їх не зупиняє навіть сильний шквал,
Твердо тримають у руках штурвал.
Корабель іде по курсу,
Корабель іде по курсу,
Знає капітан, де наш причал.

Загадки

Всю ніч не спить він, не дрімає,
На море весело моргає,
Пильнує, щоб у сірій млі
Не заблукали кораблі.
Стоїть на вахті, як моряк,
І називається... (*маяк*).

(М. Татарчук)

У пароплава на борту
Я висну в будь-яку погоду,
А тільки з'явимось в порту —
Я першим кидаюсь у воду. (*Якір*)

(І. Січовик)

КОСМОНАВТ, ЛЬОТЧИК

КОСМОНАВТ, ЛЬОТЧИК

Усі знають першого космонавта Землі Юрія Гагаріна. Він був першою людиною, яка полетіла у космос і облетіла навколо Землі.

Юрій Гагарін був льотчиком. Зараз у космосі побували люди інших професій: лікарі, інженери, вчені. Але всі вони — космонавти! У космонавтів складні умови праці. Під час старту та приземлення корабля вони відчувають великі перевантаження. Тіло стає важким, руки та ноги неможливо підняти. У космосі космічний корабель обертається навколо Землі, в ньому настає невагомість. Незрозуміло, де підлога, а де стеля. Усі предмети плавають, як пушинки у повітрі. Космонавти також плавають. Пити та їсти їм доводиться зі спеціальних тюбиків, щоб їжа не плавала по кораблю.

У космічному кораблі є багато приладів, і космонавт повинен знати всі. Це прилади для керування кораблем та наукових дослідів. Також він повинен уміти стріляти, ловити рибу, знаходити їжу в пустелі та серед льодів... Але навіщо? На той випадок, якщо корабель приземлиться далеко від космодрому.

Як що ти мрієш стати космонавтом, то не гай часу! Навчайся всіх корисних речей!

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: ракета, космонавт, шолом, костюм, вид зоряного неба, планети.

Сюжетно-рольова гра «Льотчики»

Мета: закріплювати знання дітей про повітряний транспорт; поширювати знання про роботу льотчиків; ознайомити дітей із роботою аеропорту; формувати уміння творчо розвивати сюжет гри.

Ігровий матеріал: будівельний матеріал, іграшка літак, пропелер, крила, ляльки, предмети-замінники.

Підготовка до гри: екскурсія до аеропорту, бесіда з його працівниками, перегляд фільму про льотчиків, малювання та ліплення літака, виготовлення атрибутів до гри.

Ігрові ролі: льотчик, стюардеса, контролер, пасажери.

ХІД ГРИ

Підготовку до гри вихователів слід розпочинати з організації спостереження дітей за літаками. Під час таких спостережень необхідно пояснювати дітям, що літак дуже великий, він літає високо і дуже швидко, літаком керує льотчик; на літаку перевозять людей.

Надалі можна навчити дітей зображувати літак, що летить (*діти біжать, розкинувши руки ніби крила літака*).

На занятті вихователь може запропонувати дітям намалювати літак, що летить (або літаки).

Розглянувши з дітьми малюнки із зображеннями літака, що летить, літака на аеродромі, літака з льотчиком, вихователь пояснює дітям усе, що не зрозуміло. Проводить бесіди за змістом малюнків. Після цього можна давати дітям для гри іграшковий літак, попередньо обігравши його.

Наступний етап у підготовці сюжетно-рольової гри — це навчання дітей рухливої гри, в якій вони зображують «льотчиків». Останньою ланкою у підготовці дітей до сюжетно-рольової гри повинен бути перегляд фільму, в якому демонструються літаки та робота льотчиків. Дуже важливо, щоб діти зрозуміли, що льотчик сильний, сміливий, допомагає людям. Вихователів необхідно розповісти про льотчика таким чином, щоб у дітей виникло бажання наслідувати його.

Після підготовчої роботи слід розпочинати гру. Для цього вихователів спільно з дітьми необхідно виготовити з картону «пропелер» та «крила» для «літака», а також «шолом» та «окуляри» для «льотчика». Після того як побудовано «літак» зі стільчиків, «льотчик» за допомогою вихователя «заводить мотор» і «готує літак» до польоту. «Пасажери» готуються до польоту, «контролер» перевіряє у «пасажирів» квитки, допомагає їм улаштуватися у «літаку». За сигналом вихователя «літак злітає у повітря». Під час «польоту» «пасажери» «їдять», «годуєть дітей», «дивляться в ілюмінатор», «розглядають запропоновані їм книги» тощо. «Стюардеса» їм допомагає, відповідає на запитання. Під час «приземлення» «льотчик» оглядає «літак», «мотор», «заправляє літак бензином», «заводить мотор» і «веде літак» далі.

Така схема гри може змінюватися вихователем за його розсудом. У подальшому вихователь повинен спрямовувати хід гри, заохочуючи

різноманітні нововведення, що запропоновані дітьми. Також розвиток збагачення гри може відбуватися завдяки об'єднанню її з іншими сюжетними іграми.

Вихователь повинен стежити за грою, адже важливо, щоб, граючись, діти змінювали сюжет, а не повторювали одне і те саме.

Сюжетно-рольова гра «Космонавти»

Мета: сприяти військово-патріотичній підготовці дошкільників; виховувати відповідальне ставлення до навчання; удосконалювати фізичну підготовку; навчати самостійно розвивати сюжет гри.

Ігровий матеріал: будівельний матеріал, емблеми, іграшки, атрибути для гри.

Підготовка до гри: розгляд ілюстративного матеріалу; читання художньої літератури про космонавтів; перегляд фільму про космонавтів; малювання на тему «Космос»; розучування пісень про космонавтів; виготовлення спільно з вихователем атрибутів для гри.

Ігрові ролі: командир загону космонавтів (педагог), бортінженер, диспетчер, командири космічних екіпажів, космонавт № 1, космонавт № 2, космонавт № 3.

ХІД ГРИ

Для розвитку інтересу до гри педагог пропонує дітям розглянути набір листівок «Космонавти» та ілюстрації в книзі А. Андреева «Звездный»; розмовляє з ними про космічні професії, про якості, якими повинен володіти космонавт. Вихователь обговорює з дітьми характеристики космонавтів. Наприклад, командир корабля — спокійний і упевнений, повідомляє на Землю про результати спостереження в космосі; бортінженер уважно стежить за свідченнями приладів пульта управління польотом і стиковки; диспетчер приймає інформацію з космосу і передає на корабель.

Вихователь може організувати екскурсію до музею космонавтики, де діти дізнаються про такі прізвища, як С. Корольов, Ю. Гагарін. Також можна запропонувати дітям переглянути фільм про космонавтів.

Після цього педагог спільно з дітьми окреслює зразковий план-сюжет гри «Політ у космос», що може складатися з таких моментів: «тренування космонавтів», «складання іспиту на готовність до польоту», «огляд лікаря», «посадка у ракету», «пуск корабля», «робота у космосі», «повідомлення з борту корабля», «управління польотом із Землі», «приземлення», «зустріч на Землі», «медичний

огляд», «відпочинок космонавтів після польоту», «здача рапорту про проходження і завершення космічного польоту».

Далі вихователь може запропонувати дітям побудувати ракету з будівельного матеріалу. Споруджуючи ракету, він виділяє її частини (ніс, люки, відсіки, ілюмінатори, пульт управління) та обіграє всі частини споруди за допомогою іграшок, предметів-замінників.

Після цього педагог пропонує дітям вигадати емблему загону космонавтів. Вихователь може організувати конкурс між дітьми на кращу емблему. Після всіх приготувань до гри він може об'єднати дітей у групи («екіпажі»), що мають різні назви: «Сміливий», «Відважний», «Веселий» тощо.

Потім увесь загін «космонавтів» шикуються на майданчику. Після цього педагог оголошує про перший етап ігри — підготовку до космічних польотів. Вихователь зачитує наказ про формування «екіпажів» космічного корабля «Ракета», ознайомлює дітей із законами космонавтів.

1. Тільки сильні діти можуть полетіти у космос.
2. Тільки розумні діти можуть стати космонавтами.
3. Тільки працелюбні діти можуть вирушити у політ.
4. Тільки веселі й доброзичливі діти можуть полетіти у космос.

Після команди «Струнко» «командири екіпажів» здають рапорти «командирові загону» (вихователеві): «Товаришу командир загону юних космонавтів! Екіпаж «Сміливий» готовий для випробувань. Командир екіпажу Олександр». Згодом «командир загону» вітає «космонавтів» і пропонує їм заспівати пісню, яка заздалегідь розучується дітьми.

Потім починається перший етап перевірки — випробування сили. На цьому етапі перевіряють фізичну підготовку «екіпажів». «Космонавти» бігають, вправляються на колоді, стрибають, виконують гімнастичні вправи, змагаються з метання в ціль.

«Командир» оголошує про другий етап випробувань. Проводиться конкурс на розв'язання задач із математики, перевірка знань із розвитку мовлення тощо. Цей конкурс складається з цікавих запитань на зразок вікторини у межах програми дитячого садку. Тут можна провести космічну вікторину, до якої увійдуть такі запитання.

- Хто першим полетів в космос? В якому році? (*Ю. Гагарін, 12 квітня 1961 року.*)
- Хто зробив «першу прогулянку» в космосі? (*О. Леонов*)
- Назвіть першу жінку, яка побувала в космосі (*В. Терешкова*)

Наступний етап — конкурс на кращий виріб із паперу або картону (бажано на космічну тему).

Завершальний етап конкурсу — «екіпажі» беруть участь у космічному концерті, розігрують космічні сценки, що заздалегідь підготували в екіпажах (висаджування на Венеру, Місяць).

«Командир загону» і журі (інші вихователі, няня) підбивають підсумки конкурсу, нагороджують медалями, що заготовлені заздалегідь, — «Кращий космонавт», «Космонавт № 1», «Космонавт № 2», «Космонавт № 3».

Далі гра триває. «Космонавти» йдуть на огляд до «лікаря», потім проводиться «запуск ракети». «На Місяць летять» декілька дітей, решта чекають на їх повернення на Землі. Вихователь не втручається в хід гри. Він тільки збагачує гру новим змістом, наприклад: «політ декількох екіпажів» і їх «спільна робота на орбіті»; «у космосі» здійснюється «вихід космонавтів у відкритий простір», «стиковка кораблів».

У самостійній грі педагог закликає дітей моделювати взаємини людей (трудові й особові), що спрямовані на виконання відповідального завдання. Наприклад, педагог повідомляє дітям, що одні люди створюють кораблі та ракети, другі — випробовують їх і готують до польоту, треті — забезпечують політ і приземлення.

Після кожної гри вихователь спільно з дітьми обговорюють ігрові ситуації.

ЛЬОТЧИКИ

Вище птиць, вітрам навпроти,
Мчать у небі самольоти.
На крилі у них зірки —
Це українські літаки!
Бились мужньо як і треба...
Ось вони — летять, гудуть.
Стережуть українське небо,
Нашу землю стережуть.

(І. Нехода)

БУДУ ЯК ТАТО

Я буду як тато
Безстрашним пілотом.
Я буду як тато
Завжди у польоті,
Літак над морями вести,
Тільки скоріш підрости!
Піднімемось з татом
Ми вдвох на ракеті.
Удвох побуваємо
На нашій планеті.
Розвідаєш дальні світи,
Тільки скоріш підрости.

(О. Фаткін)

Загадки

Загадковий сяє Марс,
Може, хтось живе там?
Понесе до Марса вас,
Мов стріла... (*ракета*).

Все від нього навкруги,
Набирається снаги.
Тільки ранок настає,
Виглянь у віконце.
Всім життя воно дає,
Променисте... (*сонце*).

Роздивитися мікроб
Допоможе мікроскоп.
А вивчати зорі щоб,
Треба мати... (*телескоп*).

Океани й континенти,
Гори й ліс,
Міста й поля,
Це, малюк, твоя планета,
Називається... (*Земля*).

В небі куля вогняна,
Має довгий хвіст вона.
То не зірка, не планета.
Здогадалися?.. (*Комета*).

Ті-ті-ті —
Його сигнали
В морі судно наздогнали.
Капітан повинен знати,
Звідки шторм йому чекати,
Де цунамі може бути,
А пильнує це... (*супутник*).

Йшов оце я до криниці.
Бачу: в небі диво-птиця.
Здоровенна, а безкрила,
Крила, мабуть, загубила...
Наче трактор, гуркотить,
Хоч безкрила, а летить.
Помажав я птиці вслід.
Що за птиця? (*Вертоліт*)

(В. Кириленко)

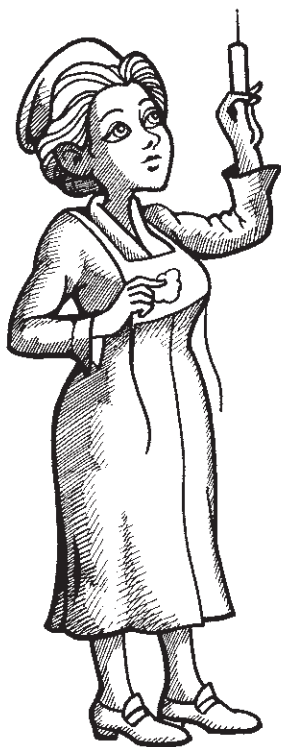
Не птах він,
А має і крила,
І хвіст.
Пробігся — і всіх нас
До неба поніс.

Не голка,
А хмару зустрічну
Прошив
І нитку білясту
Позаду лишив. (*Літак*)
(В. Гринько)

Летить птах
В небесах.
Бензину нап'ється,
Світами женеться —
Скоро так,
Гучно так,
А зоветься... (*Літак*)
(Марійка Підгірянкa)

Розтина блакить, остроголола,
Аж до зір готова досягти;
Космонавтики вона основа,
Екіпаж споряджено — лети! (*Ракета*)
(Д. Білоус)

МЕДИЧНИЙ ПРАЦІВНИК

МЕДИЧНИЙ ПРАЦІВНИК

Лікар лікує людей — великих і маленьких. Це важка робота і дуже давня професія. Їй понад 5 тисяч років. У давнину лікарів уважали чарівниками.

Раніше лікарі лікували людей за допомогою різних природних речовин. Зараз також при багатьох хворобах лікарі радять використовувати соки рослин або відвари з них. У наші дні лікарям допомагають учені та інженери. Учені в лабораторіях проводять досліді та радять лікарям, як урятуватись від тієї або іншої хвороби. Інженери та винахідники придумують для лікарів спеціальні прилади і допомагають ними користуватись. Одні прилади потрібні лікарям, щоб поставити діагноз, інші — вилікувати людей. Усі ви, мабуть, відвідували кабінет зубного лікаря або рентгенівській кабінет та бачили, які там складні прилади.

Для того щоб стати лікарем, необхідно навчатися у медичному інституті, до того ж дуже добре вчитися. Від лікаря залежить життя і здоров'я людини. Потрібно вміти розпізнати, яку хворобу має людина. Слід обрати найкращі ліки і навчити хворого, як поводитися, щоб швидше одужати. Існує багато хвороб, багато відомих ліків. Лікар повинен усе це добре знати. Але найголовніше для лікаря — любити і жаліти інших людей, а також дуже хотіти допомогти їм вилікуватися.

Здоров'я — це найголовніше, що є у людини від природи! Кожна людина повинна берегти своє здоров'я. Лікарі нам у цьому допомагають.

Вихователю необхідно дібрати ілюстрації: медичний ковпак, шприц, медичні інструменти, ліки, йод, бинт, стетоскоп тощо.

Сюжетно-рольова гра «Поліклініка»

Мета: ознайомити дітей із діяльністю медичного персоналу; формувати уміння творчо розвивати сюжет гри; виховувати повагу до професії лікаря.

Ігровий матеріал: іграшковий набір «Ляльковий лікар»: термометри, шприц, крапельниця, вата, бинт, пігулки, краплі, мікстура, ліки; саморобні іграшки з картону, предмети-замінники.

Підготовка до гри: екскурсія до поліклініки, бесіда з медичним персоналом поліклініки, відвідування медичного кабінету у дитячому садку, перегляд фільму про лікарів та мультфільму «Айболить», розгляд ілюстрацій на цю тему, виготовлення атрибутів для гри.

Ігрові ролі: лікарі різної спеціалізації, медсестра, пацієнти.

ХІД ГРИ

Підготовку до гри вихователь розпочинає з екскурсії до поліклініки і бесіди з медичним персоналом. У поліклініці необхідно показати дітям різні кабінети: рентгенівський, зубний кабінет та інші, пояснити про все, що вони побачать.

Після відвідування поліклініки обов'язково необхідно підбити підсумки: про що вони дізналися і запам'ятали зі своїх попередніх відвідувань. Допомогти цьому може розглядання малюнків, на яких зображені різноманітні моменти діяльності лікаря. Вихователь запитує дітей про зміст картинок. Потім ці картинки вивішують у груповій кімнаті, щоб надалі діти розглядали їх самостійно.

У дитячому садку вихователь проводить із дітьми екскурсію до медичного кабінету, ознайомлює їх із різними медичними інструментами, розповідаючи про їх призначення, показує, як необхідно користуватися ними. Після цієї екскурсії дітям також слід показати картинки (яких вони ще не бачили).

Перед грою можна прочитати оповідання, переглянути фільм, де розповідається про діяльність лікаря.

Після цього діти разом із вихователем виготовляють атрибути до гри. Вихователь роздає кожній дитині аркуш картону, на якому зображені медикаменти і деякі медичні інструменти. Наприклад, кружечки з зображення мікстури, таблеток, термометра, шприца тощо. Кожна дитина по контуру вирізає намальовані предмети, для порошоків і таблеток склеюються коробочки.

Коли атрибути для гри готові, вихователь ознайомлює дітей із грою, розповідає, як необхідно користуватися цими предметами, для чого вони потрібні. Під час їх виготовлення та обігравання діти повинні засвоїти назви.

Для організації гри вихователь як ігровий матеріал може використовувати ігровий набір «Ляльковий лікар», саморобні іграшки з картону, предмети-замінники, деякі реальні предмети, але не слід застосовувати забагато реальних предметів, їх кількість повинна бути мінімальною.

Для першої гри вихователь із дітьми облаштовує «кабінет лікаря» та «приймальню», де пацієнти чекатимуть на свою чергу. У «кабінеті лікаря» до «прийому пацієнтів» повинні бути приготовані «ліки», «інструменти». Під час першої гри роль «лікаря» виконує вихователь. Він показує дітям не тільки ігрові прийоми, але й ігрові можливості ролі, допомагаючи встановити контакт під час гри. Виконуючи роль «лікаря», вихователь розмовляє з «пацієнтами», тим самим навчає дітей вести необхідну під час гри бесіду, що спрямовує більшу кількість ігрових дій.

Наступного дня вихователь може доручити ролі «лікаря» і «медсестри» дітям групи, а сам виконує роль «пацієнта». У подальшому гра повинна бути змінена внесенням готових іграшок або додаванням реальних предметів, що, у свою чергу, пожвавить інтерес до цієї гри, посилить бажання грати. У подальшому розвиток гри повинен відбуватися відповідно до спеціалізації лікаря. Вихователь може ознайомити дітей із різними спеціальностями лікарів: окуліст, терапевт, хірург тощо.

Через деякий час для розвитку гри з дітьми можна розглянути низку цікавих малюнків, на яких зображені діти, які лікують різних тваринок. З цією метою можна показати і пояснити дітям ілюстрації до казки К. Чуковського «Айболить» або мультфільм за цією казкою. Згодом можна об'єднати дві гри: «Лікар» та «Зоопарк».

Дидактична гра «Лялька захворіла»

Мета: навчити дітей основних прийомів догляду за хворим; формувати чуйне, уважне ставлення до хворого; вчити правильно користуватися деякими лікарськими приладами відповідно до їх призначення.

Обладнання: «хворі» ляльки, набір «Лікар Айболить».

Дидактична гра «Нас лікують лікар та медсестра»

Мета: навчити розрізняти працю лікаря і медичної сестри; учти піклуватися про хворих.

Обладнання: ляльки, звірі, іграшкові предмети для догляду за хворими.

Я З ДИТИНСТВА МРІЮ

Я з дитинства мрію
Стати лікарем великим,
І від усіх захворювань
Знайти цілющі ліки.
Ти на лікаря не сердься,
Адже в нього добре серце:
Відчуває біль чужий,
Він так само, як і свій.
Він завжди, чим тільки зможе,
Нашим дітям допоможе:
Дасть таблетки і настої
І болячки всі загосе.
Як ін'єкції припише,
То нехай тебе це втішить,
Бо причина всіх хвороб —
Всюди сущий злий мікроб.

ЛІКАР

Лікарем працюю радо,
Всіх лікую залюбки:
Припишу вам лікування,
І хвороби зникнуть всі.

МЕДСЕСТРА

Допоможу лікарю людей лікувати —
Випишу скоріш рецепт,
А ви йдіть купувати.

АПТЕКАР

При лікарні є аптека,
Продаються ліки там.
Розкажу вам, що від чого
Купувать потрібно вам.

ЛІКАР

Моя лялька захворіла.
Болить горло — це ангіна.
Їсти бідна геть не може,
Лише лікар допоможе.
Одягну халатик білий,
Лялька вже на карантині.
Візьму ложечку і гляну,
Як там горлечко у лялі.
Чай з малиною зроблю,
Ним температуру зб'ю,
Покладу я меду ложку —
Хворій полеглає трошки.

Я укол робить не вмю,
Краще молока нагрію.
Все, пройшла уже ангіна.
Можемо гуляти сміло.

(М. Солтис)

Запитав орел в шуліки:
— Де дістати можна ліки?
— Цей будинок недалеко,
Називається... (*аптека*).

(І. Січовик)

БУДІВЕЛЬНИК

БУДІВЕЛЬНИК

Професія будівельника вміщує багато різних професій: монтажники, кранівники, каменярі, бетонники, зварювальники, слюсарі, столярі. Усі ці професії (та ще багато інших) дуже потрібні, щоб створити міцні, зручні будинки для людей, заводи, фабрики, дороги, мости.

Люди давно навчились будувати, використовуючи різний матеріал (наприклад, із дерева, цегли, зі шкур тварин, тканини). Багато майстрів повинно попрацювати для того, щоб збудувати будинок! Бетонник закладає фундамент для будинку. Кранівник подає цеглу нагору. Каменяр кладе на фундамент стіни з цегли. Штукатур обробляє стелі та стіни, а муляр їх фарбує. Електрик проводить струм до будинку. Будинок, в якому житимуть або працюватимуть люди, повинен бути теплим, світлим і просторим.

Вихователіві необхідно дібрати ілюстрації: кран, самоскид, цегла, різноповерхові будинки, інструменти тощо.

Ознайомлення з працею будівельника можна розпочати з прогулянки біля дошкільного закладу. Вихователь пропонує вихованцям уважно подивитись на будову і пояснити, що це збудували будівельники. Пояснити, що будинок не може збудувати одна людина, що будинок будує багато людей: одні зводять стіни, другі роблять вікна, треті — двері, а ще інші — дах. Пояснити, що всі будівельники подбали про те, щоб дітям було тут затишно, тепло, зручно. А закріпити здобуті знання на прогулянці допоможе заняття з конструювання, де всі діти будуть будівельниками.

У старшій групі розширюються знання дітей про будівельні професії. Вони дізнаються, як працюють екскаваторник, столяр, покрівельник, електрик, тесля. Діти набувають знань про трудові дії, по-

слідовність їх виконання, способи використання інструментів, про взаємодію і злагодженість у праці робітників різноманітних будівельних професій. Будівельники сумлінно працюють, щоб будівлі були міцними, зручними, радували людей.

Батько в мене — будівельник,
Він новий будує дім.
Коли виросту, то сяду
В кран підйомний поруч з ним.

(Ю. Турчина)

БУДІВЕЛЬНИК

Я конструктор свій візьму —
Будівельником буду.
Хату я собі збудую.
Ну, а потім потанцюю.
Кубик — раз і кубик — два.
Вийшла гарна вже стіна.
Ну а тут у нас діра —
Що за хата без вікна.
Вийшов гарненький будинок -
Потрудилась без упину.
Та забула двері я.
Треба знову будувать.

(М. Солтис)

Загадки

Високий робот
Має хобот.
Підняв тягар
Аж ген до хмар. (*Підйомний кран*)

(Б. Трофимчук)

МЕТАЛЕВА ЖИРАФА

Хоч не слон я і не робот,
А жирафа металева,
Вантажі беру у хобот —
Цеглу, рейки і дерева.
Хто я? (*Підйомний кран*)

(Д. Білоус)

Хай дощ іде
Чи сипле сніг, —
Найважче
До снаги мені.
Зберусь на силі —
День при дні
Веду шляхи,
Корчую пні. (*Бульдозер*)

(В. Нальотов)

ТОНКИЙ І ТОВСТИЙ

Ішов собі грубий — зустрівся з тонким,
 І шапки не зняв той тонкий перед ним.
 — Зухвалий нечемо, ану ж бо, постій!
 Ти шапки не зняв — б'ю по шапці твоїй!..
 — Лиш спробуй, — тонкий відступив до стіни.
 Зітнулись вони, наче два барани.
 Зітнулись так, що за хвильку одну
 Тонкий аж по шапку ввігнався в стіну!
 І враз розміявся:
 — Моє й місце в стіні,
 А шапки повік не знімаю я, ні! (*Цвях і молоток*)
 (М. Петренко)

Дерев'яна
 Гора:
 Що не крок —
 То діра. (*Драбина*)
 (В. Бойко)

В печі боки обпекла
 І в тісну міцну лягла. (*Цеглина*)
 (В. Бойко)

В мене є товаришок,
 Дивну вдачу має:
 В дошку будь-який цвяшок
 Лобом забиває.
 Дивака звуть...(*молоток*),
 Кожен хлопець знає.
 (О. Орач)

БУДІВЕЛЬНИК

Цей робітник торкнувся хмарини!
 Дім нам будує —
 Не знає й хвилини.
 Рівно виводить він стіни в будові,
 Кран є підйомний напоготові.
 Хто садочки побудує,
 Школу й магазин?
 Щоб було де людям жити,
 Він вам побудує дім. (*Будівельник*)

ПРАЦІВНИКИ ЛІСУ

ПРАЦІВНИКИ ЛІСУ

Мабуть, кожен із вас був у лісі й знає, як багато там різних рослин. Багато в лісі птахів, звірів та комах. Але побачити їх може не кожен. Тільки уважна людина легко може здогадатися, хто живе у лісі. Ось — залишки шишки, яку гризла білка, ось — дерево, яке обгриз лось, ось — нора крота. Ліс дає багато користі, тому люди навчилися берегти ліс. Вони стежать, щоб не хворіли дерева, тушать лісні пожежі та саджають нові дерева замість зрубаних і обгорілих. Цим займаються працівники лісу.

Лісник — найголовніша людина у лісі. Він знає: де і як ростуть дерева, які з них можна рубати, а які — лікувати. Лісник знає, де необхідно посадити нові дерева. Знає він також про поведінку всіх мешканців лісу. Адже для багатьох звірів та птахів ліс — рідний дім.

У нашій країні лісників значно менше порівняно з металургами або будівельниками. Але лісу у нас дуже багато. Тому праця лісника важка, а інколи й небезпечна. Він живе у лісі, вдалині від міста. Десятки кілометрів на день йому доводиться долати пішки, на лижах, їздити верхи.

У лісних господарствах спеціально до нового року вирощують маленькі ялинки, щоб у кожному будинку була радість, але й ліс не постраждав.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: дерева, звірі, птахи, рослини, комахи тощо.

ЛІСНИК

Спасибі людям, які зростили ліс:
За всі дуби, ялини в пишнім гіллі,
І за красу отих зелених кіс,
В яких стоять гнучкі берізки білі.

Єгер — професія дуже цікава,
Від браконьєрів ліси берегти.
Щоб ти з родиною в чудову діброву
Зміг би у будь-яку пору прийти.

УМІЙТЕ БЕРЕГТИ ПРИРОДУ!

Іду садом, полем, а чи лугом,
Буду я природі вірним другом.
Не столочу навіть і трави,
Я скажу їй: «Зеленій, живи!»
Коли лісом буду я іти,
Теж посію зерна доброти.
Побажаю дереву й пташині,
Щоб віки жили у щасті й мирі!

СПАСИБІ КАЖЕМО МИ ЛІСУ

Коли б не ліс, не знали б ми про те,
Що є фіалка й проліски на світі,
У травні як конвалія цвіте,
Найкраща, найніжніша поміж квітів.
Все на землі нам треба берегти:
І птаха, й звіра, і оту травинку.
Не чванься тим, що цар природи ти,
Бо, врешті, ти — лише його частинка.

ПРИРОДА ПРОСИТЬ ПОРЯТУНКУ

Природа просить порятунку
Зеленим шепотом лісів.
Тривожним лебединим криком,
Змілілим плеском рік, морів.
Вона до нас із болем в серці
Зболілі руки простягає,
Надіючись на кращу долю,
Про милосердя всіх благає.
(А. Семененко)

Дидактична гра «Можна — не можна»

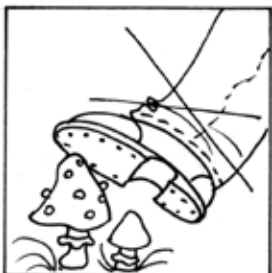
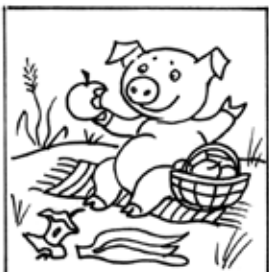
Діти отримують дві фішки — червоного та зеленого кольорів. Вихователь називає правило; якщо це можна робити в лісі, діти піднімають зелену фішку, якщо не можна — червону.

- Милуватися красою природи.
- Ламати гілочки дерев.
- Підгодовувати птахів.
- Розпалювати вогонь.

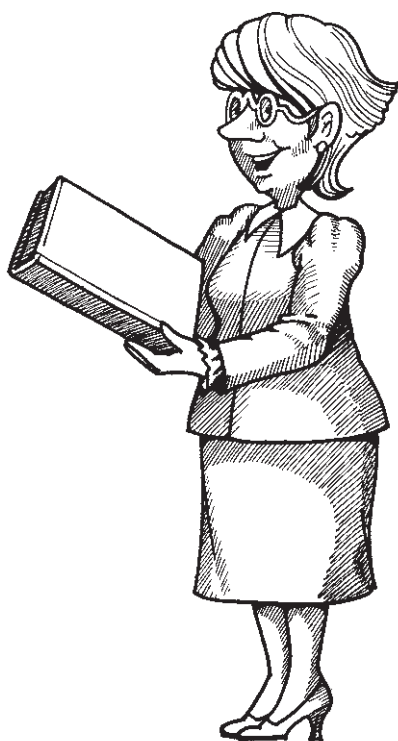
- Бергти рослини.
- Рвати багато квітів.
- Руйнувати мурашники.
- Бергти молоді рослини.
- Руйнувати гнізда птахів.
- Прибирати місця відпочинку від сміття.

Правила поведінки в лісі

Діти складають правила поведінки в лісі за допомогою плакатів.

БІБЛІОТЕКАР

БІБЛІОТЕКАР

У багатьох людей є домашні бібліотеки: книги стоять на полицках у шафах. І діти, і дорослі читають їх. Але є ще великі сховища книг — бібліотеки. Це цілі міста. Довгі-довгі ряди книжкових полиць простягаються там, наче вулиці. Займають ці сховища багато поверхів. У них зібрані книги різних країн. Серед них дуже багато старовинних книжок. Бібліотекар допомагає знайти в такому місці відповідну книгу.

У кожної книги є свій номер, що складається із букв та цифр — шифр. За цим шифром можна дізнатися адресу книги: поверх і полицку, де вона зберігається. В ящикках-каталогах зберігаються картки з назвами і шифрами всіх книжок. Погляне бібліотекар на таку картку, піде у сховище і принесе тобі потрібну книгу. Читай і розумнішай!

У бібліотеці є книги на будь-який смак: вірші та казки, альбоми з картинками, книги про тварин та про пригоди. Є дуже корисні книги — словники та довідники. Найкорисніші з таких книг — енциклопедії!

Ознайомлюючись із роботою бібліотеки, діти дізнаються про роботу бібліотекарів і про те, як створюються книжки.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: книги, полиці з книгами, каталоги, картки шафи тощо.

Сюжетно-рольова гра «Бібліотека»

Мета: навчати дітей реалізовувати і розвивати сюжет гри; створювати пізнавальний інтерес до роботи в бібліотеці; ознайомити з правилами користування книгою; пробуджувати у дітей інтерес; виховувати охайне та бережне ставлення до книг.

Ігровий матеріал: книги, формуляри.

Підготовка до гри: екскурсія до бібліотеки з подальшою бесідою; розгляд картини «Бібліотекар» із серії картин «Ким бути?»; читання твору С. Жупаніна «Я — бібліотекар»; демонстрація фільму або мультфільму про бібліотеку; відкриття «Книжної майстерні» з ремонту книг; виготовлення кишеньок у книгах і формулярів; виставка малюнків за мотивами прочитаних творів.

Ігрові ролі: бібліотекар, читачі.

ХІД ГРИ

Підготовку до сюжетно-рольової гри вихователеві слід розпочати з екскурсії до бібліотеки. Під час екскурсії педагогові слід показати дітям, як багато в ній книг, в якому порядку вони містяться: акуратно стоять на полицях, не порвані, не зім'яті, всі підклеєні, обгорнуті у чистий папір, щоб не бруднилася світла обкладинка. Також педагогові варто розповісти і показати дітям, як користуватися книгою: книгу можна брати тільки чистими руками, не можна перегинати її, м'яти, загинати куточки, слинити пальці, перегортаючи сторінки, спиратися ліктем на неї, кидати тощо. Вихователь пояснює дітям, що кожен книгу повинні прочитати багато дітей. Якщо діти неохайно поводитимуться з нею, то книга швидко порветься, її не зможуть прочитати багато дітей, які також хочуть читати її і роздивлятися у ній картинки.

Вихователь повинен показати і розповісти дітям про працю бібліотекаря: він видає книги, записує назву в особистий формуляр, приймає книги, стежить за їх збереженням тощо. Також потрібно оглянути з дітьми читальну залу і пояснити її призначення: товсті книги дозволяється брати для читання додому, а журнали, газети і книжки-малюнка можна читати в читальній залі.

Для закріплення отриманих на екскурсії знань і вражень педагог може провести з дітьми бесіду за картиною «Бібліотекар» із серії картин «Ким бути?», а також бесіди за листівками, малюнками, що зображають бібліотеку, читальну залу, дітей, які читають або отримують книгу від бібліотекаря тощо.

У групі педагог може запропонувати дітям започаткувати «Книжкову майстерню» з ремонту книг. Діти упорядковують усі наявні книги: підклеюють їх, розгладжують пом'яті сторінки, обертають книги і пишуть на обгортках назви. Також вихователь може провести низку занять, щоб навчити дітей культурно поводитися з книгами.

На заняттях з образотворчої діяльності можна запропонувати дітям виготовити різні закладки (для себе і в подарунок батькам) і навчити ними користуватися (закладки повинні лежати у всіх

книгах, які діти не дочитали). Після цього педагог може запропонувати дітям у кожну книгу вклеїти маленьку кишеньку для листочка з назвою цієї книги і запропонувати виготовити для гри картотеку з абонементними картками.

Наступним етапом під час підготовки до гри може стати виставка малюнків дітей за мотивами прочитаних творів.

Після цього вихователь повідомляє дітям, що в групі можна організувати свою бібліотеку. Для цього діти повинні акуратно поставити на полицю книги, а чергові щодня стежитимуть за порядком на полиці.

Коли всі книги у групі будуть упорядковані та поставлені на полицю, вихователь разом із дітьми може прочитати твір С. Жупаніна «Я — бібліотекар», розглянути ілюстрації до «Книжки про книжки» С. Маршака й обговорити зміст.

- Хороший хлопчик намальований?
- Чому діти вважають, що він поганий?
- Чи акуратно він поведився з книжками?
- Як необхідно з ними поводитися?

Також можна продемонструвати дітям фрагменти фільму або мультфільм про книги і правила користування ними.

Для проведення гри вперше педагогові варто принести у групу декілька нових книг, яких діти раніше не бачили. Можна використовувати книжки-малятки і саморобні книжки.

Педагог оголошує дітям, що починає працювати бібліотека, можна записатися всім. У першій грі «бібліотекарем» стає вихователь. «Бібліотекар» заводить абонемент на кожного «читача», в який він вкладає формуляр із книги, перш ніж видати її «читачеві». Приймаючи книгу від «читача», «бібліотекар» уважно дивиться, чи не пошкоджена вона, не забруднена і не зім'ята. Розмовляючи з «читачем», «бібліотекар» запитує, про що він хоче почитати, радить взяти ту або іншу книгу. У «бібліотеці» є «читальна зала», де читають дитячі журнали, розглядають картинки.

«Бібліотекар» попереджає кожного «читача», щоб він не зім'яв книгу, коли повертатиметься з «бібліотеки» додому на транспорті, радить йому прочитати цю книгу вдома, а дорогою додому (наприклад в автобусі) тільки переглянути картинки тощо.

Наступного разу роль «бібліотекаря» бере на себе вже дитина групи.

При подальшому проведенні гри педагог може запропонувати дітям об'єднувати гру з іншими сюжетами (наприклад, з іграми в «сім'ю», у «подорож», у «дитячий садок», у «школу» тощо).

БІБЛІОТЕКАР

За моїм вікном ростуть
Кедри і смереки,
Гарне місце влітку тут
Для бібліотеки.
Я полиці змайстрував
Для книжок, журналів,
Щоб читали їх усі діти в зелен-залі.
І тепер у ранній час
Чи в обідню спеку
Йдуть до мене читачі у бібліотеку.
Люблять загадки, пісні
Петрик, Оля, Таня,
Павлик просить лиш казки та оповідання.
Йдуть до мене читачі
Зблизька і здалека,
Жду їх радісно завжди!
Я ж — бібліотекар.

Загадки

Школяре, школяре,
Я — твоя подруга.
Кращого ніколи ти
Не знайдеш друга.
Ти мене пильнуєш —
Я тебе навчаю,
Я тебе навчаю
Та ще й забавляю. (*Книжка*)
(М. Підгірянка)

З ним подружить кожен з вас,
Як піде у перший клас.
Бо хоч завжди він мовчить,
Та читати вас навчить! (*Буквар*)
(М. Білецький)

Дуже я потрібна всім —
І дорослим, і малим.
Всіх я розуму учу,
А сама завжди мовчу. (*Книга*)
(Г. Бойко)

Всім про все вона розкаже
І малюночки покаже.
Усіх розуму навчить,
Хоч сама завжди мовчить. (*Книга*)
(Г. Чубач)

Правила користування книгами

1. Беріть книгу чистими руками.
2. Книгу треба читати акуратно, гортаючи сторінки, не слинити пальців.

3. Для збереження книги її необхідно обгорнути за верхній правий куточок.
4. Гортати сторінки слід за верхній правий куточок.
5. Щоб з книги не випадали сторінки, під час читання не переги-найте її.
6. Не закладайте сторінки ручками, олівцями, іншими предме-тами.
7. Користуйтеся закладками.
8. Не читайте книги під час їжі, не малюйте в них, не підкреслюй-те слів.
9. Любіть книгу і бережіть її.

Прислів'я та приказки про книгу

Книга — міст у світ знань.

Хороша книга — яскравіше зірки сяє.

Золото добувається з землі. З глибини моря дістають перлини,
а з глибини книг — знання.

Знання — сонце, книга — вікно.

Книга для розуму — теплий дощик для сходів.

Прочитав добру книгу — зустрівся з другом.

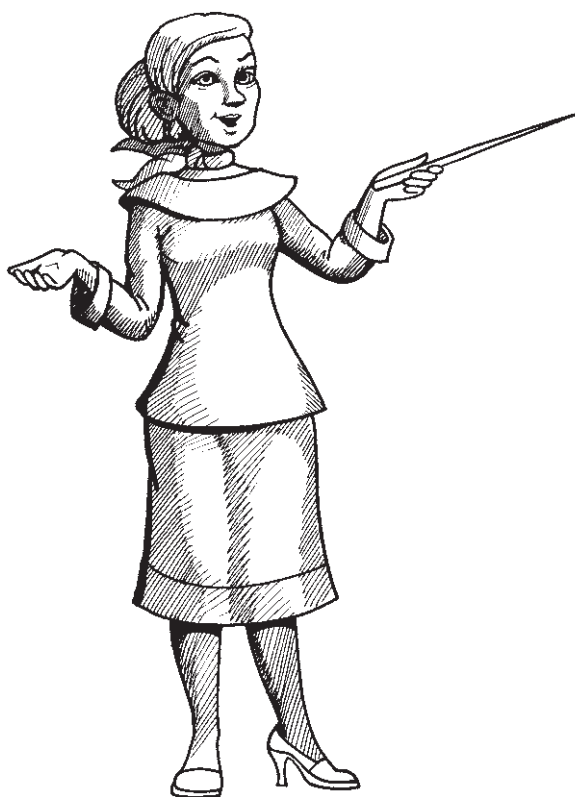
У книжці шукай не букви, а думки.

Книга вчить як на світі жить.

Хто багато читає, той багато знає.

В оселі без книг, як без вікон темно.

ПРАЦІВНИКИ ОСВІТИ

ПРАЦІВНИКИ ОСВІТИ

Запитай у своїх мами і тата про те, чи пам'ятають вони свою першу вчительку? Напевно, вони дадуть ствердну відповідь і навіть назвуть її ім'я. У перших класах один і той самий учитель навчає школярів основ різних наук, передає їм свої знання та вміння. Це вчитель початкової школи. Після 4 класу вас навчатимуть одразу багато вчителів: учителі рідної та іноземної мов, математики, біології, фізики, хімії, історії, географії, співів, праці... Для того щоб отримати професію учителя, слід закінчити педагогічний коледж або педагогічний інститут. Гарний учитель не тільки сам багато знає — він також може правильно передавати свої знання дітям. Він знає, як зробити так, щоб учень не відволікався, щоб йому було цікаво. Але найголовніше, що він любить та розуміє своїх учнів.

Робота учителя дуже важка та відповідальна. Учитель дає перші знання майбутнім космонавтам, ученим, капітанам, металургам, письменникам, дресирувальникам та людям інших професій.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: дошка, крейда, указка, карта, книги тощо.

Сюжетно-рольова гра «Дитячий садок»

Мета: закріплювати знання дітей про роботу медсестри і лікаря, пралі, кухаря, двірника та інших працівників дитячого садка; виховувати пізнавальний інтерес та повагу до їх праці; розвивати у дітей почуття вдячності за працю дорослих, бажання надати їм сильну допомогу; розвивати вміння застосовувати отримані знання у колективній, творчій грі.

Ігровий матеріал: ляльки, іграшковий посуд, набір «Лікар», іграшковий телефон, предмети-замінники.

Підготовка до гри: екскурсії до кабінету лікаря, на кухню; виготовлення атрибутів для ігор «Дитячий лікар» та «Кухар»; спостереження за працею пралі; організація праці дітей (прання лялькової білизни); бесіда «Хто і як працює» у нашому дитячому садку.

Ігрові ролі: завідувач, лікар, медсестра, вихователь, музичний керівник, няня, кухар.

ХІД ГРИ

Перед початком гри вихователь проводить попередню роботу. Разом із дітьми відвідує медичний кабінет, кухню, пральню, музичну залу, кабінет завідувача; розповідає про працю медсестри і лікаря, кухаря, пралі, завідувача. Після цього у групі вихователь проводить бесіду «Хто і як працює у нашому дитячому садку», узагальнює отримані на екскурсії знання. Потім разом із дітьми можна пограти у гру «Режим дня», прочитати літературні твори про дитячий садок і приготувати необхідні атрибути до гри (інструменти для лікаря, ляльковий посуд тощо).

Надалі вихователь може запропонувати дітям пограти самостійно. Якщо у дітей ще не виник інтерес до гри, то вихователь може стати у грі рівноправним партнером, виконуючи головну або другорядну роль, впливаючи на зміну ігрового середовища, коригуючи ігрові стосунки.

Під час гри вихователь спостерігає за правильним розвитком сюжету, розв'язує конфлікти, що виникли, радить, що можна вигадати ще, за бажанням дітей уводить нові ролі.

Сюжетно-рольова гра «Школа»

Мета: навчати дітей реалізовувати і розвивати сюжет гри; ознайомити дошкільників із режимом шкільного життя.

Ігровий матеріал: будівельний матеріал, зошити, підручники, ручки, олівці, дзвоник, портфелі, пенали, картон.

Підготовка до гри: екскурсія до школи, бесіда з працівниками школи: директором, учителем, вахтером, прибиральницею, буфетником, спостереження за їх працею; розгляд і читання дитячих книг за темою «Школа»; демонстрація фільму або мультфільму про шкільне життя; бесіда за картиною «На уроці»; виготовлення спільно з вихователем ігрових атрибутів: портфелів, пеналів, маленьких зошитів, альбомів для малювання, маленьких паличок, картонних фігурок.

Ігрові ролі: директор, учитель, учні, вахтер, прибиральниця.

ХІД ГРИ

Підготовку до гри педагог може розпочати з бесіди про те, що діти через рік підуть до школи: «Хто добре рахуватиме, гратиметься, розповідатиме, добре поводитиметься, той піде до школи».

Про екскурсію до школи вихователь попереджає дітей за декілька днів, щоб вони очікували на неї, щоб у них створився особливий, піднесений, навіть трішки урочистий настрій: «Мине чотири дні, і ми підемо на екскурсію до школи. Необхідно добре поводитися. У школі ми з вами подивимося, як діти сидять на заняттях, навчаються, як відпочивають після занять на перерві».

Педагог заздалегідь домовляється у школі про час екскурсії, щоб там чекали на дітей і зустріли їх привітно. Дуже добре, якщо школярі приготують малюкам які-небудь вироби з паперу, картону. Завітати до школи доречно під час уроку, поки всі школярі перебувають у класах. Педагог проводить дітей коридором, показує їм, як багато у школі класів, розповідає, що у всіх вчать діти, що зараз у коридорі нікого не немає, тому що йде урок, діти займаються: пишуть, читають, розповідають. Коли урок закінчиться, пролунає дзвоник і діти вийдуть із класів, настане перерва.

Також вихователів слід показати дітям, що у школі дуже чисто, школярі не бруднять підлоги та стіни, не сміять. Вони витирають ноги при вході у школу, самі миють підлогу, підмітають, прибирають. Вони чергують у роздягальні, класі, коридорі. Потрібно показати дітям столову, актову та спортивну зали, кабінет лікаря, майстерню і розповісти про їх призначення.

Потім дітей слід повести у клас і показати, як школярі сидять за партами, як на парті акуратно складені зошити і книги, а на гачку висять портфелі; показати, як у дітей упорядковані зошити і підручники — чисті, цілі, обгорнуті в обкладинки. Діти повинні побачити, як учні підводяться, вітаючись і прощаючись, якщо до класу заходять або виходять дорослі, як підводять догори руку, якщо хочуть відповісти, як підводяться, відповідаючи вчительці.

Коли школярі подарують малюкам свої вироби, необхідно, щоб останні не забули подякувати їм за це. Після того, як пролунає дзвоник, вихователь повинен пояснити дошкільникам, що урок завершився і школярі зараз підуть відпочивати на перерву в коридор, а черговий відчинить кватирку, витре дошку і приготує клас до нового уроку. Необхідно показати, як спокійно, не штовхаючись, діти виходять із класу в коридор, ходять коридором, граються, а щойно пролунає дзвоник, то шикуються біля свого класу і черговий впускає їх у клас, як вони підводяться, вітаючи вчителя. Після цього

гості повинні подякувати господарям, попрощатися і запросити їх до себе у дитячий садок.

Після екскурсії педагогові доцільно розглянути з дітьми листівки, картинки, на яких зображено шкільне життя, пояснити дітям незрозуміле, поставити запитання, скласти розповіді. Потім можна запропонувати дітям намалювати малюнки на тему «Школа».

Через день або два під час прогулянки педагог може підійти з дітьми до школи і розповісти їм, що школа нова, красива, світла, її будувало багато людей, щоб дітям було зручно навчатися, нагадати про те, що школу слід берегти. Потрібно показати дітям, як одні діти повертаються зі школи, а інші поспішають на заняття (якщо є друга зміна).

На заняттях вихователіві спільно з дітьми необхідно виготовити речі, що потрібні для гри у «школу»: склеїти портфелі, пенали, зробити маленькі зошити, альбоми для малювання, пофарбувати маленькі палички, перетворивши їх на ручки, і покласти разом із маленькими олівцями в пенали, а пенали — в портфелі тощо. Вихователіві слід пояснити дітям і показати призначення всього шкільного приладдя, щоб процес виготовлення ігрових предметів був осмисленим. Також діти готують лялькові фігурки, вирізають їх із картону, малюють одяг.

Коли всі приготування до гри будуть зроблені, педагогові з дітьми необхідно розглянути картинку, на якій зображений який-небудь епізод зі шкільного життя. Можна запропонувати дітям переглянути фільм або мультфільм про школу.

На початку гри педагог пропонує дітям «побудувати школу». Можна їм для цього запропонувати малюнок зі зразком, а можна покластися на кмітливість дітей. Коли «школа буде побудована», слід улаштувати у ній «клас» і «коридор», потім обладнати «клас», «розставивши» в ньому «парти» і «стіл для вчительки», що зроблені з великого будівельного матеріалу або склеєні з картону. Згодом педагог роздає дітям картонні фігурки і повідомляє: «Ви — тата і мами. Це ваші діти. Їм необхідно навчатися в школі. Потрібно «придбати у магазині» портфелі, зошити, альбоми, олівці, пластилін, пенал; у перукарні «підстригти дочку або сина»; «відвідати лікаря». Він огляне, чи здорові діти. Якщо «дочка» або «син» хворі, потрібно їх «вилікувати», а згодом «вести до школи». Потім «тата» і «мама» повинні «привести дітей до школи», тому що «діти» ще не знають дороги.

Після цього гра розпочинається. Діти «йдуть у магазин за покупками», потім «у перукарню», «в поліклініку». Коли «тата» і «мама» приводять своїх «дітей» у «школу», там їх зустрічає «вчитель-

ка» (перший раз цю роль виконує вихователь). «Учителька» вітається з «дітьми», знайомиться з ними і говорить, що вона їх навчатиме. Після цього пропонує «батькам» попрощатися з «дітьми» і відводить їх у школу, де, показуючи «клас», пояснює їм, що вони тут учитимуться писати, малювати, ліпити, потім веде їх у «коридор», «актову залу» та ін., дорогою розповідаючи, що і де вони робитимуть. У «класі» «вчителька» розсаджує дітей за парти, вішає їх портфелі на місце і «починає урок». Під час перерви діти виходять із «класу», ходять «коридором», граються, «снідають у їдальні» тощо.

Діти беруть участь у грі з картонними ляльками, спостерігають за тим, що робить вихователька, яка обіграє іграшки. Гра в «школу» завершується тим, що «діти» повертаються додому, їх зустрічають «батьки», вони «готують із ними уроки».

При подальшому проведенні гри вихователь пропонує дітям грати самостійно. Він уважно стежить за грою і за потреби порадою або своєю участю надає допомогу в розвитку сюжету гри.

Потім педагог може запропонувати дітям грати у «школу» без ляльок. Діти розподіляють ігрові ролі — «директор», «учитель», «учні», «вахтер», «прибиральниця»; вони домовляються про те, що всі ролі розігруватимуть по черзі. Потім обговорюють, які у них сьогодні будуть уроки. Гра розпочинається. «Учитель веде уроки», «ставити оцінки», «учні» виконують всі його вимоги; «директор» присутній на «уроці», стежить за його ходом, за поведінкою «учнів» і робить записи в своєму зошиті; «прибиральниця» прибирає коридор, «вахтер» оголошує перерву. Після проведення всіх уроків за розкладом ролі міняються.

Вихователь може порадити дітям такі сюжети гри: одним дітям узяти з собою до школи сніданок, іншим — поснідати в шкільній їдальні; нагадати всім дітям не спізнюватися на урок, слухатися вчительку, обережно переходити вулицю дорогою до школи; запропонувати влаштувати в школі свято — прикрасити клас і підготувати виступи, запросити на свято малюків із дитячого садка (дітей з іншої групи) тощо.

Після кожної гри вихователь проводить обговорення. Якщо діти припускаються помилок, порушують внутрішні правила гри, наприклад, «учитель» кричить на «дітей», часто їх карає, «директор» і «прибиральниця» не знають, що їм робити в ігрових ролях, то педагог настановлює дітей на думку про правильнішу і цікавішу рольову поведінку. Доцільніше, якщо педагог візьме на себе роль «директора». Це дозволить йому збагатити зміст гри безпосередньо в уявній ситуації.

Він «викличе до себе у кабінет учителя» і «порадить» йому, як потрібно поводитися з дітьми, як організувати ігри і хороводи з дітьми на перервах; допоможе правильно скласти розклад уроків.

Він нам, як мама дорогенька,
Він хоче нас навчити —
Любити край чудовий свій.
Це мудрий наш... (*учитель*).

УЧИТЕЛЬ

Є в тебе справжній, вірний друг,
Про це не забувай.
Він розповість про все навкруг —
Про море, гори, ліс і луг.
Тобі задачки заважкі
Терпляче пояснив,
Зачепились в класі хлопчакі —
Він їх розборонив.
А як в походи, пригадай,
Водив нас навесні —
Який прекрасний рідний край
Побачив ти в ті дні.
Хто ж надійний друг? (*Учитель*)

УЧИТЕЛЮ

Учителю, який легкий твій труд,
Коли дитячі очі світяться завзяттям,
Все хочуть вміти,
Все бажають знати
Тоді, учителю, легкий твій труд.
Який приємний, вчителю, твій труд,
Коли ти відчуваєш душ єднання.
Збулись у дітях мрії і сподівання.
Тоді твій, вчителю, приємний труд.
Буває, вчителю, святий твій труд,
Коли маленьке серденько дитяче
Відчує біль чужий,
З біди чужої плаче,
Тоді, учителю, святий твій труд.
Буває вдячним, вчителю, твій труд,
Коли тебе згадають через роки
Ті, що давно пішли у світ широкий,
Тоді, учителю, твій вдячний труд.
Який важкий, учителю, твій труд
Коли в очах дітей байдужість бачиш,
Коли і сили, і розум ти даремно тратиш,
Тоді, учителю, важкий твій труд.

ВИХОВАТЕЛЬ

На роботу поспішаю,
Не хочу спізнитись.
Скоро діток приведуть,
Треба їх зустріти.

ПРО ВИХОВАТЕЛЯ

Професій цікавих багато
Ми можемо назвати сьогодні.
Яку будеш ти обирати?
Бо є і престижні, і модні:
Артист, чи спортсмен,
Чи художник —
Ти можеш свою розпізнати?
А є ще й така, в якій можна
Професії ці поєднати.
І зветься вона — вихователь.
Такий він потрібний малечі!
Кого ще ми можемо назвати,
Хто взяв би з любов'ю на плечі
Дитячі проблеми, турботи,
Учив би дітей малювати,
Любити природу, співати...
Почесна й важка то робота.
Вона вимагає таланту,
Духовності, знань і уміння
І треба все це передати
Найменшому в нас поколінню.
Щоб вирости діти здорові,
Майбутнє могли б будувати.
Вартий поваги й любові
Отой, кого звать — вихователь.
(В. Дворецька)

ПОШТАР

ПОШТАР

Поштар — це не дуже важка професія, але дуже корисна! Поштар ходить із великою сумкою, вчасно приносить пошту, віддає її в належні руки, не сплутуючи адреси. Дуже потрібна ця професія. Багато книжок та журналів поштарі розносять не у будинки, а до бібліотек.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: листи, газети, журнали, бандеролі, сумка, телеграма, поштова скриня, листівки тощо.

Сюжетно-рольова гра «Пошта»

Мета: навчати дітей реалізовувати і розвивати сюжет гри; поширювати і закріплювати знань дітей про різні форми поштового зв'язку: пошта, телефон, радіо; виховувати чуйне і поважне ставлення до товаришів і близьких.

Ігровий матеріал: плакат «Пошта», прилавки, поштова скринька, листівки, конверти, білий і кольоровий папір, олівці, гроші, гаманці, дитячі журнали і газети.

Підготовка до гри: екскурсія на пошту; коротка бесіда з працівниками пошти; спостереження за їх працею; розгляд і читання дитячих книг; демонстрація фільму або мультфільму за темою «Пошта»; бесіда за картиною «На пошті»; виготовлення спільно з вихователем ігрових атрибутів: поштового паперу, маленьких конвертів, поштової скриньки для листів, сумки, грошей, гаманців тощо.

Ігрові ролі: працівники пошти: сортувальниця, листоноша, телеграфіст, оператор прийому бандеролей і посилок, начальник пошти, шофер; відвідувачі.

ХІД ГРИ

Попередню роботу з підготовки до гри педагог може розпочати з бесіди про різні форми поштового зв'язку: пошта, телеграф, телефон, радіо; розглянути ілюстративний матеріал за цією темою.

Через деякий час він повідомляє дітям про наближення якогось свята і зауважує, що обов'язково необхідно привітати своїх рідних із цією подією: «Діти, під час прогулянки ми підемо на пошту купувати конверти, а увечері писатимемо вітання мамам і татам».

Під час екскурсії на пошту педагог знайомить дітей із працівниками пошти: начальником пошти, сортувальницею, листоношею, телеграфістом, оператором прийому бандеролей і посилок, шофером, а також звертає увагу дітей на те, як там продають папір, конверти, листівки; приймають посилки; розповідає дітям про те, що лист кладуть у конверт, на який наклеюють марку, на конверті пишуть адресу й опускають лист у поштову скриньку. Потім листи везуть на машині, поїзді або мчать літаком, наприклад, на іншу пошту, і там їх отримує листоноша, кладе у велику сумку і несе тому, кому вони адресовані. Також педагог пояснює, що листоноша щодня розносить у будинки газети, журнали, листи. Можна послати посилку — покласти в ящик речі, іграшки, цукерки тощо.

Після огляду пошти і розповіді вихователь спонукає кожну дитину придбати конверт і марку. З цими покупками діти повертаються у дитячий садок.

Після повернення у групу вихователь роздає дітям папір і кольорові олівці, пропонуючи їм намалювати для мами і тата красивий малюнок. Коли малюнки зроблені, педагог радить дітям написати під ними «Мамі й татові» і підписати своє ім'я. Потім вихователь дає кожній дитині куплений уранці на пошті конверт, просить акуратно покласти у нього свій малюнок, показує, як заклеїти конверт, як і де приклеїти марку. Після того як діти виконали завдання вихователя, він підходить до кожної дитини, надписує на конверті адресу її батьків, при цьому, показуючи дитині, що пише назву вулиці, де вона живе, номер її будинку і квартири, а внизу — адресу дитячого садка і ім'я дитини-відправника. Потім педагог хвалить дітей за охайно зроблені малюнки і повідомляє, що мама і тато дуже зрадіють, коли отримають до свята такий подарунок, і що завтра вони разом із дітьми підуть відправляти свої листи.

Наступного дня під час прогулянки педагог разом із дітьми підходять до найближчої поштової скриньки і кожен із дітей власноруч опускає в неї свій лист.

У групі педагог може поговорити з дітьми про те, що вони бачили на пошті, розглянути з ними відповідні листівки, картинки, малюнки і скласти розповіді за їх змістом. Для цієї мети можна узяти ілюстрації до вірша «Почта» С. Маршака або інших малюнків із зображенням листоноші, який несе кореспонденцію, вручає лист або газети, а також людей, які опускають у поштову скриньку лист або читають його тощо. З дітьми можна також розглянути і прочитати дитячі книги: Н. Григорьєва «Ты опустил письмо», Е. Мара «История одного пакета», А. Шейкіна «Вести приходят так». Потім вихователь повинен нагадати дітям, що всі (працівники пошти та її відвідувачі) розмовляють привітно одне з одним, уживаючи «чарівні» слова.

Також вихователь може дізнатися на пошті, о котрій годині здійснюється виймання листів із найближчої поштової скриньки і в який час листоноша розносить кореспонденцію у сусідні будинки. Згодом під час прогулянки можна знову піти з дітьми до поштової скриньки і показати їм, як під'їжджає поштова машина, як висипають у мішок листи, що опущені в поштову скриньку, і як машина їде далі. Під час іншої прогулянки можна поспостерігати з дітьми, як листоноша йде у сусідні будинки, звернути увагу на те, яка у нього повна сумка, як там багато газет, журналів і листів, а потім з якою «схудою» сумкою він повертається назад.

Наступним етапом під час підготовки до сюжетно-рольової гри може стати обговорення педагога з батьками того, що листи, отримані ними від дітей, мають до повернення дітей додому лежати на видному місці (щоб дитина побачила, що саме той лист, який вона власноруч опускала у поштову скриньку, лежить у неї вдома, що мама і тато отримали його). Батьки також повинні подякувати дитині за такий подарунок, щоб вона зрозуміла, що своїм листом і малюнком порадувала їх. А ще батьки повинні надіслати на адресу дитячого садка лист своїй дитині, в якій подякують синові або дочці за малюнок, вкласти у конверт яку-небудь листівку. На конверті має бути зазначене ім'я дитини, якій адресований лист.

Згодом вихователіві необхідно провести з дітьми бесіду за картиною (можна використовувати ілюстрації до «Почты» С. Маршака), продемонструвати фільм або мультфільм за темою «Пошта». Бесіду за картиною або переглянутим фільмом педагогові слід побудувати таким чином, щоб діти розповіли про те, що дізналися самі, коли перебували на пошті, що спостерігали під час прогулянок (як розносить листи листоноша, як виймають листи з поштової скриньки).

Також на заняттях вихователіві спільно з дітьми потрібно виготовити всі необхідні для гри атрибути: нарізати поштового паперу

по кройці, вирізати і склеїти маленькі конверти, з кольорового паперу нарізати «марки» й акуратно приклеїти їх у правому верхньому кутку конверта, склеїти поштову скриньку для листів і повісити на стіну групової кімнати, зробити сумку, в якій листоноша розноситиме газети, журнали, листи і листівки, нарізати «грошей» для відвідувачів пошти, виготовити їм «гаманці» тощо.

Для гри педагог може принести у групу дитячі газети і журнали, частина яких продаватиметься на пошті, а другу частину листоноша розноситиме по будинках.

Після цього педагог допомагає дітям облаштувати приміщення пошти, повісити поштову скриньку; радить охайно розкласти для продажу окремими стопками конверти, папір, листівки, газети, журнали; стежить за тим, як діти розподілятимуть ролі, а якщо вони самі не дадуть собі ради, то допомагає їм.

Педагог може запропонувати дітям різні сюжети для гри: привітати одне одного зі святом, придбати журнал на пошті та почитати його синові; вийняті з поштової скриньки листи і на машині відвезти на пошту, а там розсортувати їх і дати «листоноші» для вручення адресатові; коли «листоноша» принесе лист, відповісти на нього листом тощо. Необхідно також нагадати дітям, що, граючись, слід бути ввічливими одне з одним (вітатися з «листоношею», дякувати за доставку листів, газет, журналів).

Після того, як гра буде освоєна, вихователь може об'єднувати її з іншими іграми, наприклад, у «сім'ю» (зміст гри — підготовка до свята: спочатку прибирають квартиру, діти допомагають дорослим, потім усі разом пишуть вітальні листи і листівки своїм друзям. Хто завершує раніше, йде на пошту, купує конверти, підписує їх і опускає в поштову скриньку) або у «дитячий садок» (діти пишуть листи своїм батькам).

Сюжетно-рольова гра «Листоноша»

Мета: створювати предметно-ігрове середовище; розвивати сюжет гри на основі творчого поєднання набутих уявлень про професії працівників пошти.

Попередня робота: екскурсія на пошту; спостереження за працівниками пошти; читання оповідання С. Маршака «Пошта»; розгляд ілюстрацій; відгадування загадок.

ХІД ГРИ

В и х о в а т е л ь. Сьогодні я запрошую вас до країни гри. Вона дуже весела, сповнена різних несподіванок. Ігри бувають різними,

в них ви уявляєте себе лікарями, будівельниками та людьми інших професій.

Тож ставайте, діти, у гурті
 Зустрілися ми знову.
 Я про професії усі
 Тут проведу розмову.
 Спитай у тата і у мами,
 Які професії у них.
 Професій різних є чимало —
 Сповна їх вистачить на всіх,
 Тільки ранок світлий наступає,
 На роботу кожний поспішає.
 Вихователь зустрічає у садку дітей,
 Лікар хворих огляда людей,
 Пекар хліб пече пухкий, смачний та білий.
 Вже водій сідає за кермо автомобіля.
 Вчитель в школі діток розуму навчає,
 А поштар до всіх з вістями поспішає.

Заходить листоноша Печкін.

Печкін

Ой, ледь не впав,
 Довго йшов я, поспішав.
 А куди це я попав?

Вихователь. Це дитячий садок «Іскорка».

Печкін. А група яка?

Вихователь. «Бджілки».

Печкін. Це якраз те, що мені треба.

Вихователь. А ти хто такий? Діти, ви його впізнали? (*Листоноша Печкін*)

Печкін. Правильно! Я вам цікавий лист приніс, але не віддам його, тому що у вас документів немає.

Вихователь. Дійсно, документів немає, адже ми ще маленькі. Давайте спробуємо поліпшити Печкіну настрій.

Діти усміхаються.

Печкін. Це на мене не діє!

Вихователь. Здається, я здогадалася! Погляньте, у його сумці он яка дірка! Він же так усі листи розгубить. Давайте подаруємо йому нову. Бери і більше не сумуй!

Печкін дякує за подарунок і віддає листа.

Вихователь. Що це таке? Це ж звуковий лист!

Вмикається фонограма «Лист від Матроскіна», в якому кіт розповідає про свій день народження.

В и х о в а т е л ь. Діти, у Матроскіна чудове свято, але ми не можемо поїхати до нього, тому що він знаходиться в країні Мультляндії. Але не сумуватимемо, а краще подумаємо, як можна привітати друга? (*Листом, телеграмою, вітальною листівкою*)

Що отримують іменники на день народження? (*Подарунки*)

— А що можна подарувати Матроскіну? (*Відповіді дітей: машинку, лопатку, ліхтарик тощо.*)

— А як можна відправити ці подарунки? (*Посилкою*)

Діти складають посилку, підписують її.

— Давайте напишемо Матроскіну вітальну листівку. Куди нам слід піти, щоб відправити її? (*На пошту*)

— Але сьогодні на пошті вихідний, що ж нам робити? Здається, придумала! Ось у мене чарівна паличка, я за допомогою неї перетворю вас на дорослих, але це станеться тоді, коли відгадаєте загадки.

Хто посилку в нас приймає,
Її важить, оформляє,
Сургучем усе скріпляє,
Адресату відправляє? (*Оператор*)

Бандеролі і посилки,
І газети, і листівки,
Переводи і листи —
Хто це зможе все нести?
На машину повантажить,
Хто це, діти, хто підкаже? (*Вантажник*)

Скрізь поштова мчить машина,
Вісті людям всім везе.
Швидше, діти, відгадайте,
Хто машину цю веде? (*Шофер*)

Хто на пошті ще працює,
Вам листівки пропонує,
Марки продає, журнали?
Цю професію впізнали? (*Касир*)

На телеграф усі спішать,
Щоб термінову звістку дати,
І ця звістка в ту саму мить
До адресата долетить. (*Телеграфіст*)

Летять в ефір слова: «Алло!»
Це дзвонять в місто, чи в село?
Хто номер з номером з'єднає,
Вас до розмови викликає? (*Телефоніст*)

На пошті є людина, кожен знає,
Яка за всім стежить, за все відповідає.
Роботу контролює, проблеми всі рішає
І про добробут пошти завжди дбає. (*Завідувач*)

На пошті завжди чисто,
Не має пилу, бруду,
Хоча її відвідує щодня багато люду,
Бо є людина тут така, вона порядок знає
І замітає, миє все — за чистоту відповідає.
(*Прибиральниця*)

Діти обирають собі ролі, розходяться на свої робочі місця, одягають спецодяг.

Загадки

Хто розносить нам листи,
Телеграми і газети?
Ой, важка у нього ноша!
Діти, хто він?.. (*Листоноша*).

Ми хоча і не крилаті,
Летимо в міста і села,
І несем для вас, малята,
Звістки щирі і веселі. (*Листи*)

Я синього кольору вишу на стіні,
Безліч привітів зберігається в мені. (*Поштова скринька*)

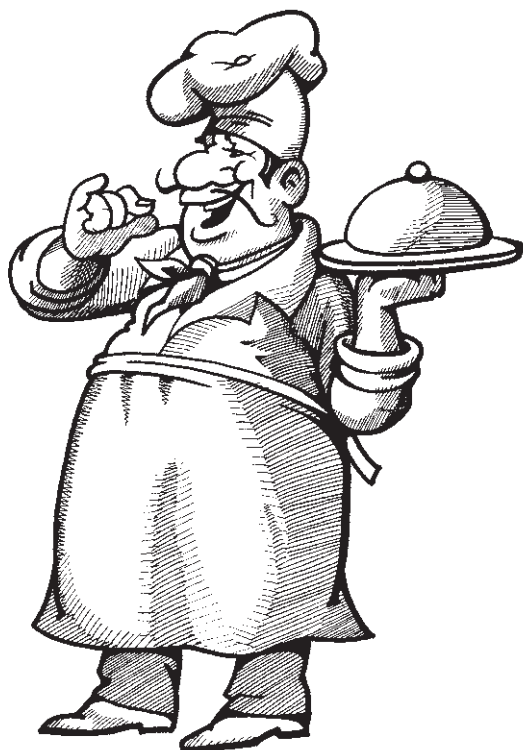
У ній ряд в ряд
Буква до букви стоять.
Грамотним безупину
Розповідає всі новини. (*Газета*)

Дуже до нас хотів,
Їхав, летів,
По морю плив,
Нарешті прийшов. (*Лист*)

Через поле і лісок,
Подається голосок.
Він біжить по проводах,
Скажи тут, а чути там. (*Телефон*)

На стіні висить коробка,
З нею поруч на гачку
Ручка з трубкою на шнурку. (*Телефон*)

**ПРАЦІВНИКИ
СФЕРИ
ОБСЛУГОВУВАННЯ**

ПРАЦІВНИКИ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Продавець, кухар, чоботар, кравець — це професії дуже давні, але в наші дні вони потрібні, як і раніше.

Хто з малюків не полюбить гратися у продавців та покупців! Цікаво, що таке гроші? Цікаво спочатку віддати корисну річ за папірець, який називається «гривня» або «сто гривень», а згодом віддати той самий папірець і замість нього отримати іншу річ. Дорослі називають це торгівлею.

ПРОДАВЕЦЬ

Продавець — це робітник торгівлі. Продавець стоїть за прилавком. Він допомагає покупцеві обрати потрібну річ, називає її ціну, приймає гроші та дає здачу, загортає куплене. Гарний продавець може порадити, де і коли зробити потрібні покупки. Може пояснити, як правильно користуватись придбаною річчю.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: продавець у халаті та капелюшку, ваги, упаковка, покупець із пакунками тощо.

Сюжетно-рольова гра «Магазин»

Мета: закріплювати знання дітей про функціонування магазину; навчати реалізовувати і розвивати сюжет гри; формувати навички культурної поведінки в суспільних місцях.

Ігровий матеріал: плакат «Магазин»; прилавки; каси; папір; олівці; іграшкові ваги; рахівниці; банки ємністю 0,5, 1, 2 л; плас-

тилін; природний матеріал; предмети-замінники; одяг для продавців; сумки; гаманці.

Підготовка до гри: етична бесіда про поведінку дітей у суспільних місцях, зокрема в магазині; екскурсія до магазину; бесіда з працівниками магазину; конструювання прилавоків і кас; виготовлення атрибутів для гри.

Ігрові ролі: директор магазину, продавці, касири, покупці, працівники фабрики, шофери.

ХІД ГРИ

Педагог повідомляє, що діти йдуть на екскурсію до магазину, після цього проводить етичну бесіду про правила поведінки в магазині та в суспільних місцях. На екскурсії діти зустрічаються і розмовляють із працівниками магазину, самостійно скуповуються.

Повернувшись у групу та обговоривши екскурсію, вихователь організовує роботу декількох фабрик — швейної, іграшкової, письмового приладдя, а також хлібобулочного комбінату. Діти під керівництвом педагога вирізають із паперу і розфарбовують одяг для ляльок; шують маленький одяг; роблять іграшки із пластиліну, природного матеріалу; печуть хліб, булки, тістечка, торти тощо.

Перед початком гри, після розподілу ролей та обговорення плану гри, вихователь ще раз нагадує, як покупець повинен розмовляти з продавцем, а продавець — із покупцем, і пропонує одну з найголовніших умов гри: товари не відпускатимуться без слів: «будьте добрі», «будь ласка», «дякую». Далі розпочинається гра. «Директор» оголошує про відкриття нового «магазину» і привітно зустрічає «покупців». Після цього «покупці» розходяться по відділах магазину: одні «купають одяг», другі — «продукти», треті — «канцелярські товари». Відбувається «жвава торгівля». Доречно у гру ввести маленькі ваги для зважування «продуктів» (піску, дрібних камінчиків, іншого природного матеріалу). Бажано «продавати молоко», щоб діти ознайомилися з ємкостями — 0,5, 1, 2 л. Приблизно через півгодини педагог може запропонувати дітям помінятися ролями.

Гру в «Магазин» можна поєднувати з іншими іграми, такими як: «Сім'я», «Завод», «Фабрика», «Ферма», «Шофери» тощо.

ЧОБОТАР

Чоботар уміє робити нове взуття та ремонтувати старе, щоб ноги під час ходьби не стомлювались, від дощу не намокали, під час морозу

не мерзли, від спеки не пітніли... Ще дуже хочеться, щоб взуття було красивим. Усе це потребує від чоботаря великої майстерності!

У наші дні гарне взуття виготовляють на фабриках, де багато великих і складних машин. Сучасний чоботар повинен добре знати їх будову і вміти керувати ними. Тому він уже не просто чоботар, а інженер.

Якщо ти вже вмієш читати, то, напевне, гуляючи вулицею, читав різні вивіски. Якщо ти бачив вивіску, на якій великими літерами написано «РЕМОНТ ВЗУТТЯ», то знай, що саме там і працюють справжні чоботарі.

Вихователіві необхідно дібрати ілюстрації: різне взуття, інструменти, клей тощо.

ЧОБОТАР

Шию, шию чобітки,
 Шию й черевички:
 В закаблуки б'ю гвіздки,
 Малі і великі.
 Сюди цок —
 Туди цок!
 Цок гвіздок в чобіток!
 Гей, дівчата й парубки!
 Гей, маленькі діти!
 Всім пошию залюбки
 Гарні черевички.
 Ще й підкови підіб'ю,
 Так, щоб аж блищали,
 Щоб роботу скрізь мою
 Люди пам'ятали.

СТУК, ЦОК!

Стук, цок!
 Ти не гнися мій гвіздок!
 Я працюю як великий,
 Ремонтую черевички:
 Підбиваю каблуки,
 Зашиваю всі дірки...
 Хай похвалиться сестричка:
 «Гарні в мене черевички,
 А ще кращий братик-швець,
 Хлопчик — просто молодець!»
 Стук, цок!
 Стук, цок!
 Ти не гнися, мій гвіздок.

КРАВЕЦЬ

Кравець розкроює та шиє різний зимовий і літній одяг для дітей та дорослих, для чоловіків і жінок. Він уміє добирати необхідну тканину та фасон. Не завжди це легко зробити. Кожному зрозуміло, що спідню білизну слід шити з ситцю, а шубу — з хутра, а не навпаки. Ситцеві та шовкові тканини, хутра дуже сильно різняться. Вони можуть мати різний колір, візерунки, а нитки в них можуть бути сплетені по-різному. Звісно, у наш час у кравецькій справі, як і в іншому, людині допомагають машини. Але й донині залишилось чимало майстрів на всі руки. Знаєш, де їх найти? Коли з мамою підеш на прогулянку, побачиш напис, що зроблений великими літерами: «АТЕЛЬЄ». Ось там і працюють справжні кравці.

Будь-яка справа не обходиться без кравця. Лікареві потрібен халат, акторові — костюм, клоунові — смішне вбрання, військовому — форма, мамі — фартух.

Вихователів необхідно дібрати ілюстрації: інструменти кравця, нитки, швейна машина, тканина тощо.

Сюжетно-рольова гра «Ательє»

Мета: формувати уявлення дошкільників про те, що таке ательє і для чого воно потрібне, уміння виконувати засвоєні норми і правила культури поведінки в суспільних місцях; розвивати творчу уяву дітей; виховувати пошану до праці працівників ательє.

Ігровий матеріал: будівельний матеріал, кольоровий папір, картон, лінійка, сантиметрова стрічка, ножиці, сумки, гаманці, блокнот, дзеркало, предмети-замінники.

Підготовка до гри: екскурсія до ательє, у магазин готового одягу; бесіда з працівниками ательє; розгляд ілюстрацій за темою «Ательє»; виготовлення спільно з вихователем атрибутів для гри; малювання зразків одягу.

Ігрові ролі: приймальниця, закрійниця, кравчиня, замовник, художник, завідувач ательє.

ХІД ГРИ

Підготовку до гри вихователів слід розпочинати з екскурсії до ательє. Під час екскурсії до ательє педагогові необхідно показати і пояснити дітям значення діяльності кожного працівника

(приймальниця приймає замовлення і записує на квитанції, чия це тканина і що з неї хочуть пошити; закрійниця вимірює тканину і знімає мірку із замовника, щоб знати, чи вийде з тканини сукня, яка має бути її довжина і ширина; кравчиня спочатку наживляє одяг, щоб закрійниця змогла приміряти, чи добре, чи правильно шують, після цього прострочує на машинці тощо). При цьому вихователю необхідно наголосити на колективному характеру праці (приймальниця, закрійники і кравці — всі працюють разом для того, щоб зшити хороший, гарний одяг: сукні, піджаки, брюки, пальта, спідниці, кофти, сарафани).

Після екскурсії до ательє вихователь може повести дітей у магазин готового одягу і розповісти, що все, що тут продається, шують в ательє.

Результати екскурсії доцільно закріпити в бесіді за картинками, листівками, що зображають те, що діти бачили в ательє: як знімають мірку, розкроюють матерію, приміряють замовникові те, що шують, як шують тощо. Педагог може розглянути з дітьми малюнки, де зображено, як мама шие і приміряє сукню дочці, як продають одяг у магазині, хто-небудь приміряє річ тощо. Потім вихователь запитує у дітей: чи є у кого-небудь новий одяг і звідки він (придбали у магазині або зшили; хто зшив і чи бачила дитина, як шили одяг). Педагог дає дітям можливість розповісти, кому і як зшили або придбали новий одяг.

Під час першої гри вихователь пропонує дітям ролі батьків, а сам бере на себе решту ролей, щоб ознайомити дітей з ігровими можливостями теми. Згодом, проводячи гру, діти стають «покупцями» у магазині, «замовниками», «приймальниками» тощо.

Для гри вихователь із дітьми виготовляють картонні фігурки ляльок, готують кольоровий і білий папір, лінійку, сантиметрову стрічку, ножиці, зразки одягу, вирізаного з паперу. Роздавши дітям картонних ляльочок, педагог повідомляє їм: «Це ваші діти, їм потрібний одяг, тому що в сорочках і трусах не можна ходити ані до дитячого садка, ані до школи, ані у кіно. Поряд розташоване ательє, де можна зшити одяг усім дітям (зшити сукні, фартухи, брюки, сорочки). Але перед цим необхідно придбати тканину. У магазин привезли багато красивої тканини».

Після цього діти грають у гру «Магазин тканини». Діти поспішають до «магазину», захопивши з собою сумки та гаманці. У «магазині на прилавку» лежить нарізаний смугами і згорнутий невеликими рулонами різноманітний папір («тканина»). «Покупців» зустрічає

«продавець» (вихователь), який запитує у кожного з них, яку тканину той хоче придбати, що хоче з неї шити і пропонує ту, яку просить «покупець». Якщо він показує на білу з малюнком тканину і говорить, що хоче зшити з неї брюки «синові», «продавець» повинен пояснити, що вона не підходить для брюк, і рекомендувати іншу. Потім «продавець обслуговує покупця»: вимірює сантиметровою стрічкою зріст дитини і довжину майбутнього одягу (якщо тканину купують для брюк, то вимірювання слід проводити від талії до стопи; якщо тканина призначена для сукні, то вимірювати необхідно від шиї до коліна), відмірявши від рулону дві довжини, акуратно відрізує. Після цього «покупець» «платить гроші у касу», бере чек, дає його «продавцеві», отримує свою «покупку», не забувши при цьому подякувати продавцеві, залишає магазин.

Коли всі діти «придбають» тканину, «магазин» зачинається, а в іншому місці розпочинає свою роботу «ательє». Там на «вітрині» виставлені зразки одягу, що виготовлений заздалегідь вихователем спільно з дітьми. На столі в «ательє» лежать олівець, ножиці, сантиметрова стрічка або проста стрічка, блокнот, поряд стоїть дзеркало. За столом сидить «приймальниця» (вихователь). Вона вітається з кожним із «замовників», увічливо просить сідати і запитує, що «замовник» хоче зшити. Коли «клієнт» висловить своє бажання, «приймальниця» пропонує йому обрати зразок — фасон і радить, який краще обрати і чому вона такої думки. Після цього «приймальниця» оформляє замовлення: записує ім'я «замовника», вимірює тканину, пише, що замовлено (сукня, брюки, спідниця), потім знімає мірку з дитини, для якої замовляють одяг. Квитанцію потрібно оформити у двох екземплярах, один з яких «приймальниця» віддає «замовникові», а другий укладає в тканину разом зі зразком (фасоном), після чого радить «замовникові» завітати через день на примірку.

Коли замовлення у всіх дітей будуть прийняті, гру можна припинити, оголосивши, що «ательє» зачинене, а примірка відбудеться через день.

Через день гру знов можна відновити. «Закрійниця» обводить простим олівцем контури зразка на тканині, потім вирізує («кроїть») одяг і приміряє його «замовникам». При цьому вона просить їх поглянути у дзеркало і відповісти, чи все добре. «Закрійниця» завершує примірку словами: «Сукню тепер слід віддати шити «кравчині», а замовлення буде готове завтра. Приходьте завтра вранці».

Наступного дня «замовники» приходять за готовим замовленням. «Закрійниця» приміряє «клієнтові» готову сукню. «Замовник» оплачує своє замовлення «приймальниці», показавши їй квитанцію. «Приймальниця» дістає з полицки замовлення і віддає «клієнтові».

У подальших іграх педагог надає дітям можливість діяти самостійно і допомагає їм лише порадою. У першій самостійній грі вихователю потрібно узяти на себе роль «кравчині», щоб показати дітям її ігрові можливості. «Закрійниця» (тепер уже хто-небудь із дітей) доручає «кравчині» шити замовлення. Педагогові слід показати дітям, як діяти уявною голкою, як втягати в неї нитку, як нею шити, як «кравчиня» користується праскою, щоб випрасувати шви. Під час наступного проведення гри «кравчиню» стає хто-небудь із дітей.

Цей варіант гри може змінюватися, доповнюватися, замінюватися іншими варіантами відповідно до того, як навчаються і розвиваються діти. Наприклад, можна шити одяг для звичайних ляльок, а надалі в «ательє» шитимуть уявний одяг і для самих дітей. Діти при цьому можуть бути не просто «замовниками», але й «лікарями», «перукарями», «шоферами», які замовляють собі робочий одяг.

Коли діти ознайомляться з правилами гри, педагог може запропонувати їм скласти зразковий план гри. Наприклад, гра «Ательє “Малючок”» може працювати за таким планом: прийом замовлень та їх оформлення, перша примірка, отримання замовлення, виставка моделей тощо. У грі можуть брати участь «художник», «диспетчер», «завідувач ательє» тощо.

Гру «Ательє» згодом можна з'єднати з іншими іграми: «Фотографія», «Перукарня», «Пральня».

Спільно з дітьми дібрати атрибути, предмети, іграшки для реалізації ігрових задумів (альбом «Моделі одягу (зачісок)», набір клаптиків тканини, швейні машинки, фотоапарати, набори перукаря тощо).

Дидактична гра «Фабрика з пошиття одягу»

Мета: активізувати уявлення дітей про характер праці на швейній фабриці.

Обладнання: вирізані з картону силуети одягу; відповідні окремі частини (рукава, комірці).

Правила гри: необхідно дібрати деталі одягу за кольором, розміром, а також виставити деталі одягу на потрібному столі.

КРАВЕЦЬ

Твій одяг вийде,
Мов картинка:
Все по тобі — рукав і спинка.
Тож на примірці — так годиться —
Стій рівно і не смій крутиться.

В'ЯЗАЛЬНИЦЯ

Танцював, стрибав клубок,
І вертілись шпички,
Вийшли в Галочки малої
Гарні рукавички.
Танцював клубок ниток,
Шпички танцювали,
Вийшла шапочка чудова
У малої Галі.
І радіє вся сім'я,
І гордиться тато:
От в'язальниця моя —
Вміє працювати.

(Л. Савчук)

Загадки

Вміє вишивати, шити,
Може ґудзики пришити,
Та без одягу донині
Рукодільниця-кравчиня. (*Голка*)
(Л. Вознюк)

Є у голочки подружка,
Що прив'язана до вушка.
Слід у слід за нею ходить,
Візеруночки виводить. (*Нитка*)
(Л. Вознюк)

ПРАЦЬОВИТА ШВАЧКА

Ну й моторна швачка
І чудна до того:
Носик — з одного кінця
Вушко — із другого. (*Голка*)
(П. Ребро)

СТОЛЯР

Що за будинок без меблів? Меблі виготовляє столяр. Для роботи по дереву існують свої особливі інструменти: це рубанок, стамеска, долото та пилка. У багатьох родинах дорослі самі столярують — майструють полицки та стільчики. Діти дуже люблять допомагати їм: подавати інструменти, збирати стружку. На очах дощечки перетворюються на будь-які корисні речі.

Деякі столяри виготовляють із дерева незвичайно красиві речі. Особливо шанують столярів, які працюють із червоним деревом. Вони виробляють із цінних порід дерева дуже красиві меблі. Це справжні художники по дереву.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: інструменти, дощечки, різні меблі тощо.

СТОЛЯР

Дошку взяв мебляр дубову
І покраяв на столі.
Шафу робить він книжкову,
Придивляйтеся, малі!

СТОЛЯР

Чий рубанок дошку чистить?
Стружки струже золотисті?
З чийх дошок чистий колір?
Як той майстер зветься?.. (Столяр).

Я по дошці пострибаю,
Обтещу і підстругаю.
Стане, мов те сонечко,
Щоб зробить віконечко,
Двері, столик, гарний ганок.
Як же звать мене?.. (Рубанок).
(М. Пономаренко)

Йти не йдем,
Хоч маєм ноги,
Все тримаємось
Підлоги. (Меблі)
(Г. Бойко)

Дах один, чотири роги —
Всі сідають біля нього.
Коли діти граються,
То під ним ховаються. (Стіл)
(Г. Чубач)

Без рук, а з ногами,
Без ребер, а з боками,
І спинка міцна є,
А голови немає. (Стілець)
(Г. Бойко)

У спіднички, блузки, шарфа
Є свій дім, що зветься... (шафа).
(М. Пономаренко)

КУХАР

Дидактична гра «Кухар»

Мета: закріплювати знання про український національний посуд та страви; розвивати мовлення, логічне мислення; формувати уявлення про характерні риси рідного народу: гостинність, працелюбність; залучати дітей до національних традицій.

Ігрове завдання: відгадати назву страви і дібрати до неї посуд.

Обладнання: площинні зображення національного посуду; картки, на яких зображені національні страви; ковпак для кухаря; фанти.

Беруть участь 6–8 дітей.

ХІД ГРИ

Діти сидять навколо столу, на якому розкладені силуети українського посуду. Передають по колу одне одному кухарський ковпак, промовляючи:

Зранку на гостей чекали,
Страв багато зготували.
Зараз кухар їх покаже
І про страви все розкаже.

У кого після закінчення віршика у руках опиниться ковпак, той стає «кухарем». Він дістає з печі картку із зображенням страви і нікому не показує.

Д і т и. Кухарю, кухарю, чи готова страва?

К у х а р. Готова!

Д і т и. А з чого вона готувалась?

Кухар називає продукти, що необхідні для страви. Діти відгадують її назву. Кухар має чітко і голосно промовляти назву продуктів. Хто першим відгадав, той отримує фант і стає «кухарем».

ПЕКАР

Ще всі навколо міцно сплять,
Та пекар встати встиг,
Аби духмяним калачем
Ти смакувати зміг.

КУХАР

Дітвору він добре знає,
Її щедро пригощає,
Бо уміє готувати,
Ще й уміє подавати.

КУХОВАРКИ

Я і сестра моя Наталя
Зранку мамі помагали:
Все прибрали і помили,
Та ще й каші наварили.
Присмалилась наша каша,
Пригоріла наша каша:
Довго на вогні тримали,
Ну й дісталось нам від мами.
А ми їли і хвалили —
Кашу ж самі ми варили.

(С. Шушкевич)

Наш кухар ніби боровик,
Надів біленьку шапку,
Готує нам він холодник
І запікає бабку.

Смачний у кухаря пиріг,
Чудова каша манна!
Він знає про здоров'я всіх —
Йому подяка й шана.

КУХАР

Візьму плитку я свою,
Воду в каструлю наллю.
Зварю суп смачний сьогодні,
Щоб не був зайчик голодний.
Ось картопельку кидаю,
Про м'ясце не забуваю.
Посолю і поперчу,
Лист лавровий покладу.
Сковорідку розігрію
І яйце засмажу там.
На, маленький, пообідай.
Бери ложку і їж сам.
Я компот іще зварю,
А тоді тобі наллю.
Все, поїв? Тоді вставай
І у ліжечко лягай.
А я піду подивлюся,
Що готує знов матуся.

(М. Солтис)

ВОДІЙ

Гарно бути водієм! Машина велика, а слухається твоїх рук. Повернеш ключ — мотор запрацює, натиснеш ногою на педаль — машина поїде, натиснеш на гальма — зупиниться. Кермо повернеш — об'їдеш яму на дорозі. Водій повинен бути дуже уважним і не пропускати дорожніх знаків. Ось дорожній знак «поворот», а ось знак «обережно, діти!»

Будову своєї машини водій знає не гірше, ніж інженер, а ремонтує свою машину не гірше, ніж слюсар. Отже, гарний водій — майстер на всі руки!

Різних машин дуже багато: автобуси та бензовози, лісовози та самоскиди, машини «швидкої допомоги» і «технічної допомоги». Усіма ними керують вмілі водії. Водії завжди допомагають одне одному. Водій — це надійний і вірний товариш, особливо під час дальніх рейсів.

Вихователеві необхідно дібрати ілюстрації: різні види автомобілів, проїжджа частина дороги, світлофор, дорожні знаки тощо.

Сюжетно-рольова гра «Автобус»

Мета: закріплювати знання дітей про працю водія та кондуктора, на основі яких діти зможуть розвинути сюжетну, творчу гру; ознайомити з правилами поведінки в автобусі; розвивати пізнавальний інтерес; формувати позитивні взаємини між дітьми; виховувати у дітей повагу до праці водія та кондуктора.

Ігровий матеріал: будівельний матеріал, іграшковий автобус, кермо, кашкет, жезл міліціонера-регулювальника, ляльки, гроші, квитки, гаманці, сумка для кондуктора.

Підготовка до гри: спостереження за автобусами на вулиці, за іграми старших дітей та спільні ігри з ними; екскурсія на автобусну зупинку; читання літературних творів і розгляд ілюстрацій за темою «Автобус»; малювання автобуса; виготовлення атрибутів до гри спільно з вихователем; перегляд фільму.

Ігрові ролі: водій, кондуктор, контролер, міліціонер-регулювальник.

ХІД ГРИ

Підготовку до гри вихователеві необхідно розпочинати зі спостереження за автобусами на вулиці. Доречніше це зробити на автобусній

зупинці. Після такого спостереження можна запропонувати дітям на занятті намалювати автобус.

Далі вихователь організовує гру з іграшковим автобусом, в якій діти могли б утілити свої враження.

Наступним етапом у підготовці до гри повинна бути поїздка дітей на справжньому автобусі, під час якої вихователь багато показує та пояснює дітям. Саме тоді дуже важливо, щоб діти зрозуміли складність роботи водія і мали можливість поспостерігати за ним, зрозуміти зміст діяльності кондуктора і подивитися, як він працює. Вихователь повинен пояснити дітям правила поведінки в автобусі та інших видах транспорту.

Ще один із важливих моментів під час подорожі автобусом — пояснити дітям, що поїздки не є самоціллю, що люди виконують їх не заради задоволення від самої їзди. Водій та кондуктор своєю працею допомагають людям швидко доїхати туди, куди їм потрібно, тому їх праця почесна і необхідно бути вдячними їм за це.

Після такої поїздки вихователям слід провести з дітьми бесіду за картинкою відповідного змісту. Останнім етапом у підготовці до гри може бути перегляд фільму, в якому демонструється поїздка в автобусі, діяльність кондуктора і водія. При цьому вихователь повинен пояснювати дітям усе, що вони бачать, і неодмінно ставити їм запитання. Згодом можна розпочинати гру.

Для гри вихователь утворює «автобус» із дитячих стільчиків та будівельного матеріалу. Дітям для гри роздаються гаманці, гроші, сумки, ляльки. «Водій» — дитина, «кондуктор» — вихователь, які виконують свої ролі згідно з правилами. Наступного разу роль «кондуктора» доручається будь-кому із дітей. Вихователь організовує гру, стає одним із «пасажирів».

Через деякий час вихователь може ввести до гри «контролера», який перевіряє квитки та «міліціонера-регулювальника», який то дозволяє, то забороняє рух «автобуса».

Подальший розвиток гри повинен бути спрямований на об'єднання її з іншими сюжетами.

Сюжетно-рольова гра «Шофери»

Мета: закріплювати знання дітей про працю шофера, на основі яких діти зможуть розвинути сюжетну гру; розвивати пізнавальний інтерес; формувати позитивні взаємини між дітьми; виховувати у дітей повагу до праці шофера.

Ігровий матеріал: машини різних марок, світлофор, бензозаправна колонка, будівельний матеріал, кермо, кашкет, жезл міліціонера-регулювальника, ляльки.

Підготовка до гри: спостереження за машинами на вулиці; цільові прогулянки в автопарк та гараж, до бензоколонки; гра-заняття «Шофери від'їжджають у рейс»; спостереження за іграми старших дітей та спільні ігри з ними; ознайомлення з правилами рухливої гри «Пішоходи і таксі»; читання літературних творів і розгляд ілюстрацій за темою «Шофери»; конструювання гаражу для декількох машин та вантажного автомобіля з будівельного матеріалу; будівництво з піску мостів, тунелів, доріг, гаражів.

Ігрові ролі: шофери, механік, бензозаправник, диспетчер.

ХІД ГРИ

Підготовку до гри вихователі доцільно розпочинати з організації спеціальних спостережень за діяльністю шофера, що повинні бути організовані вихователем і супроводжуватися його розповіддю, поясненням. (*Спостереження за роботою шофера, який привозить продукти до дитячого садочка та сусідніх магазинів.*)

Перед початком гри вихователь організовує екскурсії в гараж, до бензозаправної колонки, до перехрестя, де є міліціонер-регулювальник.

Вихователі бажано провести ще одну екскурсію в гараж, де працює шофером будь-хто із батьків. Емоційні враження, отримані дітьми під час таких прогулянок і екскурсій, необхідно закріпити у бесіді за картинкою. Під час таких бесід вихователі необхідно акцентувати суспільну значущість діяльності шофера, підкреслити значення його діяльності для інших.

Потім вихователь організовує гру з іграшковими автомобілями.

Пропонує відвезти продукти у дитячий садок, покатати ляльок, відвезти їх на дачу, перевезти з магазину меблі до нового будинку.

Для збагачення досвіду та знань дітям необхідно показати на вулиці машини різного призначення (вантажні, легкові, пожежні; для перевезення молока, хліба, швидка допомога), пояснюючи призначення кожної з них. Слід наголосити на тому, що все, що роблять ці машини, стає можливим лише завдяки шоферові.

Вихователі також необхідно закріпити знання, що отримані дітьми під час прогулянок та екскурсій, роздивляючись картини із зображенням вулиці з різними видами машин, а також у рухливій грі з елементом сюжету. Для цієї гри необхідно приготувати кермо і жезл регулювальника.

Мета гри полягає у тому, щоб дитина, тримаючи кермо, рухалася в тому напрямку, який указує їй міліціонер-регулювальник. Ця нескладна гра, якщо вона належним чином організована, дає дітям багато задоволення.

Одним з етапів у підготовці дітей до сюжетної гри може бути перегляд фільму, в якому відтворюється будь-який конкретний випадок із діяльності шофера та різні види машин.

На майданчику діти разом із вихователем можуть прикрашати різнокольоровими прапорцями великий вантажний автомобіль, катати на ньому ляльок, будувати з піску мости, тунелі, дороги, гаражі.

Проведення гри можна розпочинати по-різному.

I варіант

Вихователь пропонує дітям «поїхати на дачу». Спочатку вихователь попереджає дітей про майбутній переїзд і нагадує, що необхідно зібрати речі, «завантажити» їх у «машину» і сісти самим. Після цього вихователь призначає «водія». «Дорогою» необхідно обов'язково розповісти дітям, уздовж чого рухається «машина». Під час цього переїзду ляльковий куточок пересувається в інший бік кімнати. Розібравши речі на «дачі» та влаштувавшись на новому місці, вихователь просить «шофера» привезти продукти, потім повезти дітей у «ліс за грибами та ягодами» тощо.

Через декілька днів гру можна повторити, але вже інакше — «переїхати з дачі у місто», відвезти дітей до «лікаря» тощо.

Подальший сюжет гри повинен розвиватися в інших ігрових темах, таких як «Магазин», «Театр», «Дитячий садок» тощо.

II варіант

Вихователь виконує роль «шофера», «оглядає машину», «миє» її, за допомогою дітей «заправляє бак бензином». Потім «випишує у диспетчера шляховий лист», тобто куди їхати, і що перевозити. «Шофер» від'їжджає на «будівництво будинку». Далі сюжет розвивається інакше: «шофер» допомагає «будувати будинок».

Потім у грі за допомогою вихователя беруть участь декілька «шоферів» та «будівельників». Діти разом із вихователем «будують» новий «будинок» для сім'ї.

Після цього вихователь пропонує дітям погратися самостійно.

Під час наступного проведення гри вихователь приносить нові іграшки — машини різних марок, світлофор тощо. Діти можуть виготовити разом із вихователем нові іграшки, а також удосконалити старі. Це сприяє підтриманню інтересу до можливостей використання іграшки у грі. У цьому віці ігри дітей у «шоферів» тісно переплі-

таються з іграми «у будівництво», адже шофери допомагають будувати будинки, заводи тощо.

Дидактична гра «Чим та чому схожі автобус і теплохід»

Мета: учити дітей порівнювати водний і наземний транспорт, розуміти залежність їх будови від середовища пересування, призначення і характеру вантажу; розвивати у дітей мислення, увагу, пам'ять; виховувати спостережливість.

ХІД ГРИ

В и х о в а т е л ь. До нас у гості завітав водій автобуса Віктор Петрович. Його цікавить, чи знають діти, чим і чому схожі та не схожі між собою теплохід і автобус.

Діти об'єднуються у дві команди. Команда «Моряки» розповідалиме про теплохід, а команда «Водії» — про автобус. За правильні відповіді (*чим?*) дається жовта фішка, а на запитання (*чому?*) — зелена. Перемагає той, у кого назбирається найбільше фішок.

Запитання:

1. Чим схожі теплохід і автобус?
2. Чому вони схожі?
3. Чим не схожі?

ВОДІЙ

На машині підвезу
Я пісок і глину,
Допоможу розвантажити
Я свою машину.

Шофер не любить довго спати,
Із сонцем він встає
І до машини поспішає —
Важливі справи є.

НАШ ВОДІЙ

Хороші водії, скажу,
В тролейбусах сидять,
Напевно, всі ви бачили,
Як ждуть вони малят.

Коли по нашій вулиці
Я з друзями спішу,
І хай водій нахмуриться,
А я таке скажу:

«Водій, ми — діти, знайте,
Хвилинку зачекайте.

Нам треба в перший клас,
Не залишайте нас».
Осінній ранок хмариться,
І дощ холодний лле.
А черга до автобуса
Все більшою стає.
Водій дверима грюкає,
Знов відчинив — для нас:
«Сідайте швидше, хлопчики,
Бо спізнитесь у клас!»
«Водію, — вас просять діти, —
Уважно дуже їдьте!
Багато школярів
Спішать о цій порі!»

(Т. Ковалевська)

Спішать в колоні довгій
І «Жигулі», і «Волги» —
Машини за машинами,
Та все шурхочуть шинами.
А в кожній тій машині
Сидить водій в кабіні,
Кермо тримає вміло,
Веде машину сміло.
Ось червоне світло сяє, —
Стій! Вперед путі немає.
А зелене — не зівай, —
Сміло в путь вперед рушай.

ШОФЕР

Засвітають знову на вулицях
Вогні світлофорів навкруг,
А в кожній кабіні хвилюється
Шофер — твій товариш і друг.
Ведуть дороги уперед...
Долаємо найдальші рубежі.
У всі кінці країни шофери у машинах
Розвозять по дорогах вантажі.
(Л. Кукліна)

Загадки

Я не їм вівса і сіна, дайте випити бензину.
Усіх коней обжену,
Кого хоч наздожену. (*Машина*)
Маленькі будиночки по місту біжать,
Хлопчики і дівчатка в будиночка сидять. (*Автобус, тролейбус*)

**ПРАЦІВНИКИ
СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

ПРАЦІВНИКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Без чого неможна прожити? — Правильно! Без їжі та води. А де все це взяти? На кухні? У холодильнику? А як же вони потрапляють туди? — Правильно. З магазину. А до магазину звідки?

Деякі продукти харчування люди добувають у лісі або в морі. Ще в давні часи люди почали займатися полюванням на тварин, збирали корисні рослини та одночасно навчилися розводити деякі з них. Називається таке заняття — сільським господарством.

Працівникам сільського господарства потрібно багато знати про рослини та тварини, вміти правильно вирощувати їх та доглядати за ними. Це можна знайти у книгах із сільського господарства. У спеціальних інститутах сільського господарства можна отримати диплом агронома чи ветеринара, але це ще не все... Найголовніше, що потрібно, щоб працювати на землі, — це любити землю і все, що на ній росте!

У наші часи працівникам сільського господарства дуже допомагають машини: трактори, сійки, комбайни, поливальні машини та багато інших. Отже, без інженера у сільському господарстві не обійтись, так само як і без учених.

Уявлення про те, що хліб добувається наполегливою працею багатьох трудівників, діти повинні мати вже змалку. Діти мають знати, що вони орють поле, сіють зерно, доглядають посіви, а потім збирають урожай; що на полі працюють сільські трударі — хлібороби і всі люди шанують їхню працю. Ознайомлюючи дітей із професією хлібороба, бажано провести екскурсію до хлібного магазину і розповісти, звідки взявся хліб.

Агроном — це важлива людина у сільському господарстві. Отримати гарний урожай дуже складно. Про нього слід думати вже взимку: сніг на полях затримати, насіння до посіву підготувати. Навесні агроном щодня ходить у поле, перевіряє ґрунт. З'ясовує: чи гарно прогрілась земля, чи не пересохла вона. Слід точно обирати час для засіву. Недарма у народі вважається, що весняний день рік годує!

Улітку в агронома також багато турбот. Своєчасно слід організувати боротьбу з бур'яном. Упоравшись із бур'яном, необхідно стежити, коли дозріє врожай. Дозрів урожай — агроном викликає машини для його збирання. Прибрали врожай. Голі поля. І знову в агронома турбота — готуватися до наступної весни.

Вихователіві необхідно дібрати ілюстрації: рослини, поле, трактори, плоди, насіння, сіялки, борона тощо.

АГРОНОМ

Хто завжди по полю ходить?
Хто пильнує за зерном?
Провіряє перші сходи,
Це, звичайно, ... (агроном).
Пшениці шумлять на волі,
Де початок їм, де край?
Агроном в колгоспнім полі
Нам вирощує врожай.

НАШІ ГРЯДОЧКИ

Вже город копають люди,
Йде робота на селі.
То ж і ми копати будем
В себе грядочки малі.
У весінньої землиці
Скільки ласки й теплоти.
Проросте зерно морквиці,
І редис почне рости.
Свіжу грядку грабельками
Заскородим залюбки,
Кожне зернятко руками
Ніжно вкинемо в рядки.
Потім зійдуть огірочки —
Зарясніється рядок;
Стануть теплими листочки,
Поплетуться у вінок.
Може дощик залініється?
Ми самі поллем рядки,
Щоб росли редис, морквиця
І зелені огірки.

ХЛІБОРОБИ

У пору літню, час осінній,
Навесні — гарячий час —
Косять, жнуть вони і сіють,
Орють лан у котрий раз.

ХЛІБ

Хліб у полі, на столі —
Мир, достаток на землі.
Хлібороби хліба сіють,
Всі радіють, багатіють.

Хліб із жита, із пшениці,
Короваї, поляниці,
Різні булки до вподоби:
І солодкі, і без здоби.

Силу хліб дає усім:
І дорослим, і малим.
Треба хліб оберігати,
Хліборобів поважати.

Та не допустити втрати,
Тільки зиск від хліба мати.
Усвідомлюйте завжди:
Хліб від Бога — він святий!

КИМ БУТИ

Ще клубочаться тумани,
І роса сріблиться.
Тільки Петрику сьогодні
Вже ніяк не спиться.
Любить довго він поспати
Зранку, тільки не тепер —
Він сьогодні їде в поле,
Ніби справжній комбайнер.
Та не сам він на комбайні:
Дядя Вася — за кермом.
Аж не віриться, що в нього
Петрик став помічником.
У великі вантажівки
Сиплеться пшениця.
Ой, смачні ж із неї будуть
Взимку паляниці.
«Уже знаю, — Петрик каже, —
Ким я хочу стати —
Підросту і комбайнером
Буду працювати!»

ПАЛЯНИЧКИ

М'якенькі палянички
Гостюють на столі.
Радіють їм дорослі
І діточки малі.
Трудились хлібороби
У полі й на току...
Спасибі їм велике
За працю нележку!

ХЛІБОРОБИ

Честь і слава хліборобам,
Що живуть в моїм селі!
Хлібороби хліб нам роблять,
Знайте й ви про це, малі.
В пору літню, в час осінній,
Навесні, в гарячий час
Косять, жнуть вони і сіють,
Лан орють у котрий раз!
А їсте ви паляницю,
Калачі смачні їсте, —
Не забудьте уклониться
Хліборобові за те.

(М. Познанська)

Коровай прийшов із поля.
Це не тільки коровай,
Це — колгоспний урожай!
Пахне сонечком він красним,
І промінням теплим, ясным,
Пахне полем, колосками
Цей хороший коровай,
В ньому праця тата й мами,
Що збирали урожай.

ПРОРОСТАЙ ЗЕРНО

Проростай, зерно, із землі,
Вже вернулися журавлі,
І над полечком — синя вись.
Проростай, зерно, не барись.
Знову зеленню вкрий лани,
Мідним колосом задзвени.
Проростай, зерно, виростай
На багатий наш врожай.

(А. Качан)

РІДНЕ ПОЛЕ

Добрий ранок, рідне поле!
Любе поле, добрий день.
Не наслухаюсь ніколи,
Гомінких твоїх пісень.
Житнє поле...
Чисті звуки линуть в небо голубе.
Хліборобські добрі руки
Знов озвучили тебе.

(В. Крещенко)

НА ЖНИВАХ

З погодою нас доброю
Схід сонечка віта,
От обрію до обрію
Красуються жита.
Вітрець війнув пшеницею,
Колосся нахиля,
За труд людський сторицею
Врожай дає земля.
А ми хіба не зможем —
Хіба сидіти будем?
З охотою поможем
В труді колгоспним людям.
З охотою, з любов'ю
Ми принесем з криниці
На добре їм здоров'я
Холодної водиці!
Веселими і радими
Уранці на зорі,
Виходять в степ бригадами
Колгоспні жниварі.
Хлібами урожайними пишуться вони.
З куточка до куточка
Оглянем пильним оком,
Зберем до колосочка,
Немов би ненароком.
Проходять люди нивою
Між золотавих кіп,
З усмішкою щасливою
Кладуть останній сніп.
Уже порою пізньою
Закінчили жнива
І радісною піснею
Все поле ожива.

(В. Бичко)

ПРО ХЛІБ

— Не кидайсь хлібом, він святий! —
В суворості ласкавій,
Бувало, каже дід старий
Малечі кучерявій.

— Не грайся хлібом, то ж бо гріх! —
Іще до немовляти,
Щасливий стримуючи сміх,
Бувало, каже мати.

Бо красен труд, хоч рясен піг,
Бо жита дух медовий
Життя несе у людський світ
І людські родить мови.

Хто зерно сіє золоте
В землі палку невтому,
Той сам пшеницею зросте
На полі вселюдському.

(М. Рильський)

ТРАКТОРИСТ

Працьовитий тракторист,
Він до всього має хист,
І насіє й наоре,
І насадить, і збере.

ПОМІЧНИК

Тато твій — механізатор,
В нього дуже гарний трактор —
Наче небо, голубий,
І великий, і прудкий.
Ціле літо й восени
Він співає нам пісні.
Силу їм свою віддав —
На ремонт в майстерні став:
Там робота не вщухає.
«Нас уже весна чекає, —
Каже тато, —
До пори вийдуть в поле трактори!»
Татку я обід ношу
І його щодня прошу:
«Дай тобі допоможу!
Щось змайструю, підточу,
Пофарбую, підкручу».
«Бачу, хлопець ти завзятий!
Ось відро і гас,
Я фартух тобі припас,
Перемий оці деталі!»

Кожен гвинтик, кожен паз,
 Мов нові, деталі стали,
 До роботи я вже звик
 Друзі татові сказали:
 «Гарний в тебе помічник!»
 (В. Майоров)

Трактор весело гуркоче...
 За кермом татусь.
 Дві сівалки на причепі
 Тягне «Беларусь».
 Простяглися чорноземи
 В шир і далину.
 Ллється, ллється із сівалок
 Зерно в борозну.

Прислів'я та приказки про хліб

- Хліб — усьому голова.
- Посієш вчасно — збереш рясно.
- Багато снігу — багато хліба.
- Як у травні дощ на дворі, то восени — хліб у коморі.
- Земля-трудівниця аж парує, та людям хліб готує.
- Хто про землю дбає, тому вона повертає.
- Лежачого хліба ніде нема.
- Хочеш їсти калачі, не сиди на печі.
- Глибше обрати — більше хліба мати.
- Сій вчасно — вродить рясно.
- Травень вологий — рік хлібородний.
- Не вважай на врожай, а жито сій, то хліб буде.

Загадки

Зуби має, а їсти не просить. (*Борона*)

Ходить полем з краю в край, ріже чорний коровай. (*Трактор*)

Відгадай загадочку: кину її в грядочку, нехай моя загадка лежить до весни. (*Озима*)

Не чоловік, не звір, а має вуса. (*Овес*)

Крилами махає, а не літає. (*Млин-вітряк*)

ПРАЦІВНИКИ МІЛІЦІЇ

ПРАЦІВНИКИ МІЛІЦІЇ

Міліціонерів щодня можна побачити на вулиці. У них особлива форма, суворий вигляд, тому що вони стежать за порядком.

У великих містах на вулицях багато машин. По тротуарах ходять пішоходи. Що робити на перехрестях? На перехрестях водії та пішоходи спостерігають за сигналами світлофора. Зелене світло — уперед! Червоний — зупинка! Якщо світлофора немає, то допоможе міліціонер-регулювальник. Він стоїть на перехресті, командує водіями та пішоходами. Стеж уважно за його сигналами.

Міліціонери також мають таку роботу, яку ми не бачимо. Вони, як і прикордонники, затримують порушників порядку. Їм допомагають собаки-слідопити і різна техніка. Міліціонер повинен бути сильним, спритним. Для цього він повинен займатися спортом. Міліціонер має бути розумним і справедливим, щоб помилково не покарати невинного. Він повинен любити людей та охороняти їх життя.

Вихователів необхідно дібрати ілюстрації: міліціонери у формі, жезл, міліцейський собака, наручники, міліцейська машина тощо.

Дидактична гра «Де і як переходити вулицю»

Мета: дати дітям знання про те, де і як потрібно переходити вулицю; ознайомити зі спеціальними знаками — показниками пішохідних переходів; увести до активного словника слова «перехід», «стрілки».

Обладнання: таблиці «Острівок безпеки»; різні види пішохідних переходів.

Дидактична гра «Хто проїде першим»

Мета: узагальнювати знання дітей про працю водіїв; учити роботи правильний вибір; закріплювати дорожні знаки.

Правила гри: відповісти на запитання міліціонера, для відповіді підводити руку.

Обладнання: рулі, кашкет міліціонера, дорожні знаки.

Рухлива гра «Світлофор»

Діти стоять колом. Ведучий — із 3 кружечками — посередині. Колір кружечків відповідає кольорам світлофора. Діти ходять по колу. Піднятий жовтий кружечок — ходьба уповільнюється, червоний — зупинка, зелений — можна йти далі.

МІЛІЦІОНЕР

Є паличка в нього чарівна —
За мить сто машин зупиняє.
Ось паличку спритно він вгору підняв,
Одразу «Москвич», як укопаний став.

ПОСТОВИЙ

Тут на шляху завжди чергує
Вмілий, спритний постовий.
Всіма одразу він керує,
Хто перед ним на мостовій.
Автоінспектор, він все може —
Одним лиш помахом руки
Перешинити перехожих,
Пропустити дітлахів.

ХТО СТАРШИЙ НА ПЕРЕХОДІ?

Він моргнув — машини стали,
Тільки гальма запищали,
І смугастий, наче кіт,
Вигнув спинку перехід.
Йдуть — спішать по переходу
Дяді й тьоті на роботу.
Знов моргнув, машинам каже:
«Проїжджайте, черга ваша». (*Світлофор*)
(Г. Паламарчук)

СВІТЛОФОР

Як переходиш вулицю,
На розі зупинись.
І перш за все уважно на мене подивись.
Я шлях вкажу надійний,
Де небезпек нема.

Трикольорове око я маю не дарма.
Нехай воно і мружиться, ніколи я не сплю.
З малими дітьми в схованки я гратись не люблю.
В роботі я суворий і стриманий завжди
Тролейбуси, машини біжать туди-сюди.
Дивлюсь червоним оком — велю спинитись я.
Одне мені потрібно — це витримка твоя.
А блимне жовте око — іди — не поспішай.
Бо жовтий, не зелений: потрапиш під трамвай.
Увага! І зелений привітно замигтів.
Він колір найдобріший — щасливої путі!

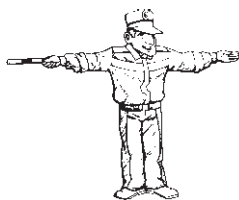
Загадки

Хутко мчить, бо поспішає,
Пасажирів підбирає.
І хвилинка у хвилинку
Їх доставить на зупинку. (*Автобус*)
(М. Пономаренко)

Залізний кінь,
Фарбований
І гумою підкований. (*Автомобіль*)
(Г. Бойко)

Ухоплю його за роги,
Розжену колеса-ноги,
Ріжки знизу покручу
Й по дорозі полечу. (*Велосипед*)
(М. Пономаренко)

ДОДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ

ДОДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ, ЩО МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНИЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДЛЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З РІЗНИМИ ПРОФЕСІЯМИ

Сюжетно-рольова гра «Завод»

Мета: формувати трудові уміння, розвивати творчу уяву дітей, уявлення дошкільників про те, що таке завод (фабрика) і що на них виготовляється; виховувати у дітей позитивне ставлення до звичайних робочих професій; розвивати вміння застосовувати отримані знання у колективній, творчій грі.

Ігровий матеріал: легкові та вантажні машини, підйомний кран, прапорці для прикраси споруд, залізниця, захисні окуляри, паперові та картонні труби для заводу, захисні рукавиці, відерко, кольоровий папір, природний матеріал, тканина, нитки, голки.

Підготовка до гри: екскурсії до прохідної заводу та на фабрику; бесіда про працю робочих; перегляд фрагментів фільму про людей робочих спеціальностей; читання оповідання «Автомобильный завод» із книги А. Дорохова «Сто послушных рук»; читання уривків із книг В. Маяковського «Ким бути?», В. Авдеенко «Все работы хороши», В. Арро «Встань пораньше»; розгляд ілюстрацій; малювання на тему «Наш завод (фабрика)»; ліплення автомобілів; складання альбому про працю дорослих на заводі (фабриці).

Ігрові ролі: директор заводу, сталевар, оператор, вантажник, шофер, бригадир, кранівник, складальник, контролер, будівельник, конструктор, інструктор, швачка.

ХІД ГРИ

Попередню підготовку до гри вихователь розпочинає з розповіді про завод. Зі слів педагога діти дізнаються, що верстати, машини, ракети, літаки, телевізори, іграшки зроблені на заводах. У місті є багато заводів: автомобільний, авіаційний, металургійний та ін.

Далі вихователь може прочитати уривок із книги А. Дорохова «Сто послушних рук» і розповісти дітям про високі будівлі з величезними вікнами від землі до самого даху, що називаються цехами. Замість дверей у цехах убудовані ворота, через які може виїхати і вантажівка, і тепловоз. Під дахами цехів установлені різні машини, на яких роблять частини автомобілів, літаків, тракторів тощо. Потім вихователь ознайомлює дошкільників із виробничим процесом, зокрема з роботою у складальному цеху.

Отримані знання педагог закріплює на заняттях із конструювання. Він пропонує дітям не просто відтворити знайому конструкцію, а створити споруду за уявленням. Для того щоб активізувати дитячу уяву, вихователь ставить низку запитань, наприклад: «Якого розміру цех? Які ворота в цеху?»

Після проведеної роботи педагог може прочитати дітям уривок із книги В. Маяковського «Ким бути?», щоб допомогти дітям уявити роботу в складальному цеху. Діти можуть розглянути ілюстрації до цієї книги і розповісти, що робить робочий, на якому верстаті працює, для чого потрібна його праця. Після повторного читання педагог пропонує дітям уявити, як би вони діяли, якби були робочими.

На занятті з конструювання вихователь просить кожну дитину побудувати свій верстат: відрізний, металорізальний, токарний, електрозварювальний. Під час цього педагог демонструє додатковий матеріал, потрібний для гри, звертає увагу дітей на цікаву вигадку товариша: «Подивитися, який верстат вигадав Сашко. Покажи, Сашко, як він працює».

Далі підготовку до гри педагог може продовжити малюванням на тему «Наш завод». Разом із дітьми можна скласти альбом про працю дорослих на заводі.

Гру «Завод» можна проводити у різних варіантах: «Автозавод», «Авіазавод», «Металургійний завод» тощо.

Гру «Автозавод» педагог може розпочати із пропозиції дітям розподілити між собою ролі бригадира, робочих, інженерів, складальників, контролерів. Вихователь пропонує дітям зробити з металу (пластиліну) машини. Діти об'єднуються у групи. Одна група дітей буде «конвеєр» із будівельного матеріалу. «Бригадир» стежить за порядком, відзначаючи найкращі машини. Інша група дітей із

захопленням виконує роль «робочих». Діти ставлять ряд стільчиків з одного боку столу і ряд — з другого боку. Одна дитина, яка є «інженером», роздає дітям-«складальникам» деталі машин. «Контролери» на першому і другому ряду стежать, щоб кожен «складальник» міг упоратися із завданням. Діти терпляче очікують на свою чергу і приладнують потрібну деталь.

Наступним кроком у розвитку пізнавального інтересу є запитання: «Що з чого зроблене?»

Діти дізнаються, що багато предметів, у тому числі й машини, виготовлені з металу. Запитання педагога: «Де саме беруть цей метал, із чого і як його отримують?» активізує дитячу пізнавальну діяльність.

Із метою формування уявлень про деякі етапи процесу виготовлення металу (спочатку шахтарі здобувають руду, з якої потім плавлять сталь, а з неї виготовляють машини) дітям можна запропонувати для розгляду ілюстрації до книги В. Соколова «Сталевар».

У міру розвитку сюжетно-ролевої гри «Металургійний завод» педагог формує у дітей потребу у виготовленні предметів, потрібних для диспетчера, сталеварів (захисні окуляри, рукавиці). Ці атрибути діти можуть зробити з паперу.

Педагог може запропонувати такий варіант гри «Споруда доменної печі». Він пропонує дітям побудувати з будівельного матеріалу великий майданчик, із кубиків спорудити «доменну піч». Потім на майданчик принести декілька іграшкових паровозів і підйомний кран. «Це буде заводський двір, він великий, а паровози підвозять руду до доменної печі. Потрібно бути дуже обережним, тому що тут дуже спекотно, слід надягати окуляри, щоб у вічі не потрапили іскри». Відерко може перетворитися на ковш, яким «сталевари» набирають розплавлений метал. Червоні аркуші паперу — на готову сталь. Коли вона остигає, то її потрібно розвозити по всіх заводах для виготовлення машин, літаків тощо.

Надалі педагог може поставити таке запитання: «А якби на заводі були тільки сталевари, то змогли б вони виплавити сталь?» Таке питання примушує дітей розмірковувати над тим, хто ще працює на заводі.

Читання уривків із книг, розгляд ілюстрацій збагачує уявлення дітей не тільки про працю сталеварів, але й інші робочі професії у цехах. Наприклад, діти дізнаються, що операторові підкоряється рух величезного прокатного стану. Глибу розжареного металу, яку виймають із форми, оператор розкочує, як шматок тіста. Глиба стає тоншою і довшою. Біля неї працюють ті, хто її прокатують.

Гру «Авіазавод» можна розпочати з розподілу ролей: «директора», «головного інженера», «робочих». Діти під керівництвом «головного інженера» на «заводі» виготовляють паперові авіамоделі, парашути, змії та інші паперові іграшки, що літають. «Наприкінці робочого дня» (на прогулянці) вони запускають іграшки, що літають. Такі моделі, що пролетіли найдалі, відбираються для майбутніх змагань, решту педагог може використовувати для повсякденних ігор.

Педагог розповідає дошкільникам, що кожна людина на заводі має своє робоче місце: доменники біля доменної печі виплавляють чавун, сталевари біля мартенівських печей із чавуну варять сталь, оператор керує величезним прокатним станом тощо. Дії різних людей взаємозв'язані та спрямовані на загальну користь.

Під час проведення гри спочатку одну з провідних ролей бере на себе вихователь («директор заводу»). «Директор» радить дітям, як побудувати «цех», допомагає обрати ролі, підказує, як діяти. Наприклад, педагог може об'єднати дітей у групи: перша група — «будівельники домни», «шофери, які підвозять матеріал для будівництва і руду» (жолуді, черепашки); друга група — «сталевари», «помічники сталеварів»; третя група — «прокатники», «оператор».

Дуже схожою за змістом на гру «Завод» є гра «Фабрика іграшок». У процесі гри у швейному цеху шують лялькам одяг, в іграшковому — вчать робити іграшки з природного матеріалу (шишок, гілочок, ячної шкаралупи), глини, пластиліну тощо. Під час гри «інструктори» (після консультації вихователя) навчають дітей виготовляти різні вироби.

У грудні педагог пропонує всім «цехам фабрики» перейти на випуск новорічної продукції. Вони повинні виконати замовлення Діда Мороза, що надходять поштою на адресу фабрики. У «цехах» виготовляються ялинкові прикраси, новорічні маски, деталі до костюмів — коміри, капелюхи, пояси.

Після Нового року педагог пропонує «робітникам фабрики» приготуватися до свята ігор та іграшок; організовується робота «паперово-картонного цеху», де діти виготовляють настільні ігри, будиночки, набори картонних ляльок із паперовим одягом, вирізують і розфарбовують фігурки улюблених казкових персонажів (Попелюшки, Буратіно, Червоної Шапочки). «Швейний цех» може робити прості м'які іграшки, виготовляти з природного матеріалу фігурки казкових персонажів тощо. Після цього проводиться свято ігор та іграшок. Організовується виставка «цехів», діти інсценують улюблені казки, у гості до дітей приходять герої різних казок.

Ігри в «Завод» і «Фабрику» можуть об'єднуватися з іграми у «теплохід» (перевозять «метал», «літаки», «машини», «іграшки»

в інші «міста»), у «лікарню» («лікують» «сталеварів», «робочих фабрики»), їдальню («годують» «робочих заводу» або фабрики), «магазин», «бібліотеку» тощо.

Гра «Посій слова у прислів'я»

- Що посієш... (*те й пожнеш*).
- Землю красить сонце, а людину... (*праця*).
- Маленька бджілка, та й та... (*працює*).
- Праця людину годує, а лінь... (*марнує*).

Гра з м'ячем «Назви предмети»

Вихователь кидає м'яч і називає професію. Дитина, яка ввіймала м'яч, повинна назвати три предмети, що стосуються цієї професії.

Дидактична гра «Кому що потрібно для роботи»

Мета: розвивати вміння впізнавати за описом або загадкою предмет (призначення, використання, колір, форма, розмір, матеріал).

Гра «Відгадай професію»

Мета: учити описувати відому дітям професію за трудовими діями, стосунками з іншими працівниками.

Дидактична гра «У крамниці»

Мета: закріпити вміння виділяти характерні ознаки предметів; учити основ спілкування, класифікації; формувати звичку допомагати одне одному.

Ігрове завдання: загадати загадку про покупку; упізнати предмет за описом. Продавцям і покупцям необхідно бути ввічливими.

1 варіант

Дітям пропонують в описі назвати предмет за його призначенням (про посуд — із нього п'ють, їдять; про овочі — з них роблять салат, борщ тощо).

2 варіант

В описі покупки назвати типові ознаки від протилежного (воно не довге, а... (*коротке*); не зелене, а... (*червоне*) тощо).

Дидактична гра «Продовж речення»

В магазин ідемо для того, щоб...

В магазині можна придбати...

Іграшки продаються в...

Для того щоб купити, потрібно...

Якщо маєш гроші, то...

Дидактична гра «Квітова крамниця»

Мета: учити описувати квіти за різними ознаками; розширювати сенсорне сприйняття дітей (серединка жовта, кругла; пелюстки продовгуваті; стебло тонке; листя овальне).

ХІД ГРИ

Діти підходять до продавців, поруч з якими стоять вази з квітами або картинки, описують квітку, яку хочуть придбати. Коли діти купують багато квітів, вони складають букет або композицію.

Дидактична гра «Знайди магазин»

Мета: учити групувати предмети за призначенням (меблі, посуд, овочі, фрукти, одяг, продукти); знаходити магазин для відповідних предметів.

ХІД ГРИ

Діти отримують картку з зображенням будь-якого предмета та відносять її до відповідного магазину.

Гра «Що росте в саду»

Одна дитина — «садівник». Вона виходить на середину кола. Решта дітей отримують картки з малюнками різних квітів, фруктів і овочів. Діти по черзі розповідають про свою квітку, фрукт або овоч, не називаючи їх. «Садівник» повинен відгадати, про що йдеться. Якщо квітка, фрукт або овоч відгадані, вони потрапляють у кошик до «садівника» — дитина віддає йому свою картку. Завдання «садівника»: набрати до свого кошика якомога більше «дарів саду».

Гра може програтися декілька разів із різними «садівниками». Найбільш удачливим є той «садівник», який набере найповніший «кошик».

Запитання і завдання для бесіди:

- Чи є у вас свій сад або город? Хто за ним доглядає?
- Чи відрізняються за смаком овочі та фрукти, що вирощені власноруч, від овочів і фруктів, придбаних у магазині?
- Що, на вашу думку, повинен знати кожен хороший садівник?
- Якою людиною повинен бути гарний садівник? Розкажіть про якогось свого знайомого садівника.
- Чи хотіли б ви вивчати у школі науку про те, як обробляти сад і город?
- Якби ви були директором школи, як би ви організували навчання дітей цієї науки?

Гра «Садівник-лікар»

Одна дитина — «садівник», решта дітей отримують картки з малюнками різних фруктів, овочів або квітів. Кожен від імені певного мешканця саду розповідає «садівникові» про свою проблему. «Садівник» повинен відповісти, як він лікуватиме різних мешканців саду.

Наприклад: ягоди малини несолодкі; моркві затісно на грядці тощо. Якщо ягоди малини несолодкі, то її кущі варто пересадити на світліше місце; якщо моркві затісно на грядці, то її необхідно прополоти тощо. Якщо «садівник» не знає, як допомогти різним овочам, фруктам і квітам, то він отримує штрафний бал. Найкращим є той «садівник», який набере найменше штрафних балів. Після гри педагог разом із дітьми детальніше обговорюють, як допомогти різним садовим та городнім рослинам.

Примітка. Педагог наперед готує інформацію про те, як правильно доглядати за садовими і городніми культурами.

Творче завдання «Ми — садівники»

Об'єднайте дітей у декілька груп. Одна група малює букет квітів із саду; друга — придумує рецепт святкового фруктового торта з фруктів, що вирощені у саду; третя — придумує рецепт вітамінного салату з овочів, що вирощені на городі, четверта — придумує назву для нового сорту динь або кавунів і розповідає, чим цей сорт відрізняється від решти сортів тощо.

Творче завдання «Розповідь перукаря»

Запросіть на заняття знайомого перукаря. Діти повинні взяти у перукаря інтерв'ю:

- Чому Ви вирішили стати перукарем?
 - Кого Вам важче стригти: жінок або чоловіків?
 - Що у Вашій роботі найважче, найлегше, найцікавіше?
 - Що Ви відчуваєте, коли дивитися на людей, яких щойно підстригли?
 - Чи траплялися у Вашому житті випадки, коли Вам не вдавалося гарно підстригти?
 - Що допомагає Вам у Вашій роботі?
- Усі діти по черзі ставлять запитання перукареві.

Запитання і завдання для бесіди:

- Чи полюбляєте ви відвідувати перукарню?
- Що ви відчуваєте, коли вас стрижуть?
- Що ви відчуваєте, коли залишаєте перукарню з новою стрижкою? Або коли ви бачите нову стрижку у ваших близьких або друзів?
- Які жіночі та чоловічі стрижки вам найбільше подобаються, і чому?
- Які нові методи, прилади та інструменти з'явилися у цьому столітті у перукарському мистецтві? *(Педагог доповнює відповіді дітей інформацією з довідника з перукарського мистецтва.)*
- Як необхідно доглядати за своїм волоссям, щоб воно прикрашало обличчя?
- Як ви доглядаєте за своїм волоссям?
- Чи повинен перукар уміти лікувати волосся, або він повинен уміти тільки робити зачіски?

Гра «Якості перукаря»

Педагог дістає картку з назвою якої-небудь якості. Діти мають поміркувати, чи варто перукареві мати ту або іншу якість, і пояснити, для чого саме. Наприклад, перукар повинен бути уважним, тому що тільки уважно розглянувши людину, можна зробити зачіску, що прикрасить її обличчя. Перукар повинен бути хоробрим, не боятися експериментувати і робити такі зачіски, які ще ніхто не робив. Перукар повинен бути товариським, щоб людина, відвідуючи перукарню, не нудьгувала. Той, хто першим відповість, для чого перукареві потрібна та або інша якість, отримує картку з назвою цієї якості. Той, хто набрав найбільше карток, отримує звання «Знавця перукарської справи» і нагороджується призом.

Творче завдання «Чия це стрижка»

Діти витягають аркуші з іменами одне одного. Кожен повинен описати стрижку, яка, на його думку, прикрасить обличчя того з дітей, ім'я якого він витягнув на аркуші. Діти не повинні підписувати свої аркуші. Потім кожен описує стрижку, про яку він мріяв. Після цього педагог збирає аркуші, по черзі зачитує їх дітям. Діти повинні порівняти думку свого товариша і власну.

Сценка «У перукарні»

Об'єднайте дітей у пари і попросіть їх придумати сценку-діалог між «перукарем», у якого є який-небудь чарівний інструмент, наприклад: ножиці, гребінець, лосьйон, і «відвідувачем перукарні».

Гра «Відгадай продукт»

1 варіант

Діти отримують картки з назвами різних продуктів, наприклад: молока, борошна, масла, варення, фруктів, овочів тощо. Кожен від імені свого продукту розповідає про те, як його використовують, який він за смаком і кольором, скільки він коштує, де продається тощо. Решта дітей відгадують, який продукт розповідав про себе. Той, хто першим відгадає той або інший продукт, отримує право забрати собі картку з цим продуктом. Перемагає той, хто набрав до кінця гри найбільше карток із різними продуктами.

2 варіант

Діти отримують картки з назвами різних продуктів, а потім об'єднуються у групи. Вони повинні придумати, як приготувати начинку для пирога із продуктів, що їм дісталися. Після цього представник від групи описує смак пирога з начинкою, яку придумали діти. Решта дітей намагаються відгадати, з яких продуктів складається начинка того або іншого пирога. Той, хто першим відгадає той або інший продукт, отримує право забрати собі картку з цим продуктом. Після цього переможець повинен розповісти, які вироби можна випекти з продуктів, намальованих на його картках.

Питання і завдання для бесіди:

- Чи любите ви пироги?
 - Чи вмієте ви готувати пироги? У вашій сім'ї пироги — звичайна страва або їх готують тільки у святкові дні?
 - Як ви вважаєте, які з перерахованих нижче умов є найнеобхіднішими і найважливішими для приготування смачного пирога?
- 1) Якісні продукти
 - 2) Уміння добре готувати
 - 3) Допомога інших
 - 4) Гарний настрій перед роботою
 - 5) Бажання зробити щось хороше для інших
- Чи траплялися у вашому житті випадки, коли ви готували що-небудь, але у вас нічого не виходило, незважаючи на те, що раніше ви вже готували цю страву? Як ви вважаєте, через що це відбувалося?

4. Він нам, як мама дорогий,
Він хоче нас навчити
Любити край чудовий свій.
Це мудрий наш... (*учитель*).
5. Хто нам роблять із металів
Відшліфовані деталі
Для машин і тракторів?
Ну, звичайно ж,... (*слюсарі*).
6. Твій одяг вийде, мов картинка:
Все по тобі — рукав і спинка.
Тож на примірці — так годиться —
Стій рівно і не смій крутитися! (*Кравець*)
7. Є в нього друзі, мітла і лопата,
Ми на світанку спимо, а... (*двірник*)
Ще до зорі прокидатися звик.
Першим стрічає він сонце у місті:
Двір наш і вулиця — глянь, які чисті!
8. Шию, шию чобітки, шию й черевички:
В закаблуки б'ють гвіздки, малі і великі.
Сюди цок — туди цок! Цок гвіздок в чобіток!
Гей, дівчата й парубки! Гей маленькі діти!
Всім пошюю залюбки гарненькі черевички!
Ще й підкови підіб'ю, так, щоб аж бряжчали,
Щоб роботу скрізь мою люди пам'ятали! (*Чоботар*)
9. Бах-дзень-дзень! Бах-дзень-дзень!
По залізу цілий день...
Скачуть іскри золоті.
Руки день весь зайняті...
Куєм коси і серпи,
Щоб було чим жать снопи.
Куємо ми цілий день,
Бах-дзень-дзень! Бах-дзень-дзень! (*Ковалі*)
10. Чий рубанок дошку чистить?
Стружки струже золотисті?
З чиїх дошок чистий колір?
Як той майстер зветься? (*Столяр*)
11. Ні колода, ні пень —
Лежить цілий день.
Ні копає, ні косить,
А їсти просить. (*Ледар*)
12. Гострі ножиці в руці,
В голці нитка на кінці.
Ножиць, голок промінці
В пальцях вправної... (*швей*).

Вірші

Певне чули ви, малята:
Вже не раз такі слова:
— Хліб потрібно шанувати,
Хліб — усьому голова! —
І не раз удома тато
З вами також говорив:
— Хлібна крихітка, малята, —
Праця наших трударів:
Комбайнерів, трактористів,
Що у полі, день при дні,
Це вони ростять зернисті
Пшениці густі, рясні.
(М. Познанська)

ПЕРУ, ПЕРУ ПЛАТТЯЧКО

Перу, перу платтячко
І хустинки для моєї лялечки,
Для Маринки.
Перу, перу платтячко
І співаю,
У вікно на сонечко
Поглядаю:
— Вийди, вийди, сонечко,
З-за хмаринки,
Хай висохне платтячко
Для Маринки.
Буду, буду платтячко
Прасувати,
Буду мою лялечку
Одягати.
(Г. Бойко)

ГАЛЯ-ПРАЛЯ

Зажурилась наша Галя,
Що в брудному ходить ляля,
Всю білизну намочила,
Намилила ще й варила,
А потому стала прати,
Все робила так, як мати.
(Ю. Шкурумеляк)

НАЗАРКОВІ МАШИНИ

Обладнав гараж Назарко.
Там — таксі, комбайн, косарка...
Сяє все, машина кожна!
Адже що то за шофер,
Тракторист чи комбайнер,
Що не буде змалку знати,
Як машину доглядати.
(О. Маландій)

КУХОВАРКИ

Я й сестра моя Наталя
Зранку мамі помагали:
Все прибрали і помили,
Та ще й каші наварили.
Присмалилась наша каша,
Підгоріла наша каша:
Довго на вогні тримали,
Ну й дісталось нам від мами.
А ми їли і хвалили —
Кашу ж ми самі варили.

(С. Шушкевич)

СТОЛЯРКИ-МОЛОДЦІ

Столярки-молодці
Тешуть столик і стільці.
Молотком по долоті, долоті,
Летять тріски золоті, золоті.
Пилочками чики-чики,
Молоточком туки-туки.
В нас до праці здатні руки.

(В. Багірова)

ВОЗЯТЬ МАШИНИ ЗОЛОТО

Із полів у гожу днину
Мчать дорогами машини.
Мов янтар, одне в одно
Золотиться в них зерно.

(П. Мостовий)

ДВІРНИК

Є в нього друзі:
Мітла і лопата,
Ми на світанку спимо, а двірник
Ще до зорі прокидатися звик.
Першим стрічає він сонце у місті:
Двір наш і вулиця —
Глянь, які чисті!

ДВІРНИК

В нашій краї кожне місто
Повинно бути гарне й чисте.
Тому раненько я встаю, —
Працю виконую свою.
Тротуари чисто підмітаю,
Газони водичкою поливаю.
Сумлінно все це я роблю,
Бо чистоту й красу люблю.

Великі вулиці машини прибирають, —
Вони і поливають, і підмітають.
А я працюю в нашому дворі,
Щоб гарно було гратись дівчорі.

САДІВНИК

З батьком яблуні садили,
Трохи руки натрудили.
Я люблю наш тихий сад і осінній листопад.
Садівник я, садівник,
Завтра з татком будем зранку
У саду копати ямки,
Бо лишилися яблуні, вчора не досаджені.
Садівник я, садівник!

КОВАЛІ

Бах-дзень-дзень!
Бах-дзень-день!
По залізу цілий день...
Скачуть іскри золоті,
Руки день весь зайняті...
Куєм коси і серпи,
Щоб було чим жать снопи.
Куємо ми цілий день
Бах-дзень-дзень!
Бах-дзень-день!

ПРАЛЯ

Ляльчине убраннячко я зберу,
Ляльчинне убраннячко поперу.
Лийся, водичко, із крапа,
Буде спідничка попрапа.
Лийся, водичко сріблеста,
Буде хустиночка чиста.
Почеплю убраннячко на шнури,
Посушу убраннячко у дворі.
Сонечко буде світити,
Ляльчину хустку білити.
Буде вітрець повівати,
Буде вбрання висихати.

(В. Лучук)

ГОНЧАР

Тверду глину розмочу,
Круг гончарний розкручу.
Залюбки ліплю скульптури,
Я і плиточник, і муляр,
Штукатур і маляр я —
Праця треба скрізь моя.

Раз, два, раз, два!
Гончарі творять дива,
Беруть грудочки землі,
Ставлять посуд на столі.

ЛІПЛЕННЯ ПОСУДУ

Я охайно, плавно, легко
Пластилін візьму і стеку.
Розкачаю рухом звичним
Заготовку циліндричну.
Стисну пальцями злегенька —
Вийде блюдечко маленьке.
З пластиліну або з глини,
Роблю конус без вершини.
Зроблю гарний візерунок...
І готовий подарунок!

А Я ШИЮ ЧОБІТКИ

А я шевчик, туки-туки,
Візьму собі шило в руки,
Шило, дратву, молоток —
Ось і перший чобіток!
Стану зранку на порозі:
Йдіть до мене, дітки босі!
Всім пошию чобітки,
Тук, тук, туки, тук-таки!
Хто там перший? Дві стоніжки.
Тут роботи ой не трішки!..
Я стоніжок взуту не зміг,
В кого, діти, менше ніг?
А на другий день із ранку
Хрущ з'являється на ганку,
А за ним рогатий жук,
Тук-тук-туки, туки-тук!..
А я, шевчик,
Ледь не плачу,
Ніг у них багато, бачу,
В кожного три пари ніг!
Я сховався за поріг.
А я, шевчик, зажурився.
Тут Іванко появився:
— Завтра в школу йти мені —
Взуєш ти мене чи ні?
А я, шевчик, шило в руки:
Тук-тук-туки, тук-тук-туки! —
Лине стукіт навкруги:
У Іванка дві ноги!
Рада мама, радий тато:
У Іванка чоботята!
Знають всі тепер довкруг,
Що я шевчик, тук-тук-тук!
(М. Петренко)

ЇДУТЬ ТРАКТОРИ

Раз, два, три!
Їдуть трактори.
На переднім тато з братом
Їдуть плугом степ орати.
Я у братика питаю —
Чи мене він покатає?
Каже братик: «Підростеш,
Сам цей трактор поведеш!»
(П. Воронько)

КРАВЧИНЯ

Я су肯ку вишивала
Ляльці білокосій,
Черевички підбивала —
Не ходити ж босій.
Перед святом з рукавиці
Зшила козушину.
Пишна лялька у світлиці
Схожа на картинку.
А дідусь, як до криниці
Вирушає вранці,
Все шукає рукавицю,
Ту, яка на ляльці.
Дідусеві, бачу, зимно.
Що ж мені робити?..
Рукавицю з козушини
Почала я шити.
Доки шила рукавицю —
Вже настало літо.
У саду співають птиці,
Розцвітають квіти.
І дідусь промовив тихо,
Любо, не обідно:
— З тебе виросте кравчиха,
По роботі видно.
(П. Воронько)

НА КОРАБЛИКУ

Всеумійко майстер Павлик
Змайстрував швидкий кораблик,
Збіг до річки він, до броду,
Та й пустив його на воду.
У кораблику спочатку
Любо плавало качатко,
Потім жабка в ньому сіла,
Синя бабака прилетіла,
І метелик, склавши крила,
Притулився до вітрила.

Так пливають вони, малі,
До зеленої землі.
І за руки золоті
Хвалять Павлика в путі.

(П. Воронько)

ВОДИЇ

В дитсадок приїхав КраЗ,
Чорнозем привіз для нас,
Іграшковим самоскидом
Підморгнув —
І геть майнув.
Щоб під вітром і дощем
Не псувався чорнозем,
Ми його на нашу клумбу
«Кразенятами» везем.

(Б. Списаренко)

КИМ БУТИ

Розвиває стрічку вітер,
На матросці — якорі.
Я проплавав ціле літо,
Океани покорив.
Даремно хвилі скачете —
На задрість циркачу.
Гулятиму по щоглі,
Нізащо не злечу.
Ми з бурями боролись,
Нас вітри не лякають,
Знайдем Південний полюс,
Північний теж, звичайно.

(В. Маяковський)

КИМ БУТИ?

Той хоче стати капітаном,
Той космонавтом хоче бути...
Я теж подумав: ким я стану?
Яку мені обрати путь?
Звичайно, лікарем би добре...
Або артистом — слава й честь!..
Чи прикордонником хоробрим...
А можна інженером стати,
Учителем — дітей учить,
Складних наук їх навчити
Й науки головної — жити.
Професій безліч є цікавих,
Але свою вгадати, як —
Щоб добре діло й добра слава?

І я собі міркую так:
Потрібно лікувать хвороби,
Водить у космос кораблі,
Та я із роду хліборобів,
І родовід мій — од землі.
Степ перейти — життя прожити,
То не такі прості слова.
Життя утворено від *жита*,
Бо хліб — усьому голова.
Раніш од сонечка устати,
Погладить колос на ходу!..
Ні, я, мабуть, не в космонавти —
У хлібороби я піду!

(О. Орач)

СТАЛЕВАР

Мчить супутник в сині далі,
Де зірки — мов жар.
Для ракети хто дав сталі?
Сталевар.
Літаки летять в просторі
Вище білих хмар.
Хто дав сталі для моторів?
Сталевар.
Йдуть авто — співають шини,
Ллється світло з фар,
Хто дав сталі на машини?
Сталевар.
В дні, коли спіткав Вітчизну
Ворога удар,
Хто давав броню їй грізну?
Сталевар.
А коли вам друкували
Рідний ваш буквар,
Хто для літер дав металу?
Сталевар.

(П. Ребро)

ЛАМПОЧКА-ШАХТАРКА

Чистила я татову
Лампочку-шахтарку.
Чистила старанно,
Що аж стало жарко.
Любо подивиться!..
Я мерщій до хати,
Щоб свою роботу
Тату показати.
Тато посміхнувся:
— Зроблено як треба!
Тільки ж, помічнице,
Подивись на себе!

Вся ти забруднилась —
В сажі навіть кіски.
Ти — немов шахтарська
Лампочка до чистки.

(Г. Бойко)

Я УЖЕ ДОРΟΣЛИЙ

Ніхто не помічає,
Що я уже дорослий:
Сам в хаті прибираю,
Зачісую волосся.
Іду собі гуляти
І менших не чіпаю,
Себе вкладаю спати
І швидко засинаю.
Сам вранці прокидаюсь,
Тоді спішу вмиватись,
А потім одягаюсь.
І починаю гратись.
Малюю сам і звіра,
І трави в срібних росах.
Чому ж мені не вірять,
Що я уже дорослий?

(В. Кухалашвілі)

БОГДАНКО

Хоч Богданко наш ніколи
Не ходив іще до школи,
А вже пише і малює.
Цілий день він щось майструє.
Може з дерева за мить
Гарну іграшку зробить:
І сопілку й візок,
І санчата, й батіжок,
Часом клеїть залюбки
Паперові вітрячки.
З глини ліпить він горнята,
Мисочки і пташенята.
Золоті в Богданка руки —
Все він робить без принуки.
Щоб даремно не сидіти,
Спробуй ти таке зробити.

(І. Блажкевич)

ПОМАГАЙ

Через поле, через гай
Ходить хлопчик Помагай.
Бачить хлопчик: садять сад —
Він поміг кінчити ряд.
Вмить приніс відро води
І полив два ряди.

Рій із пасіки пішов, —
Помагай роя знайшов,
Обходивши луг і ліс,
Він в село його приніс.
За селом копали став, —
Помагай візок дістав,
Цілий день возив пісок,
Аж вищав його візок.
Помагаю у труді
Знають літні й молоді,
Ковалі і муляри —
Всі трударі.
Ось ти часу не гай —
Будь, як хлопчик Помагай!
(П. Воронько)

НА УДАРНИЙ ВАХТІ

Наш татусь — вибійник,
Трудиться у шахті,
Він щодень у лаві
На ударній вахті.
(Г. Бойко)

УСІ ДЛЯ ВСІХ

Муляр житла мурує,
А кравець мусить шити...
Але щоб то пошив він,
Якби не мав де жити?
Але й муляр не міг би
Навіть вийти із дому,
Як не мав фартуха б він
Та й штанів ще при цьому.
Пекар чоботи носить —
Швець пошив їх дбайливо...
А шевцеві без хліба
Ну ніяк неможливо!
Для загального блага,
Не жалючі сили,
Треба всім працювати,
Мій читачку милий!
(Ю. Тувім)

МАЛЕНЬКИЙ СТИЛІСТ

Вмию рано-вранці личко,
В руки гребінець візьму
І волосся розчешу.
Заплету собі косичку.
Стрічка раз і стрічка два —
Вже й заплетена коса.
Може хвостик буде краще?

Чи розчешуся інакше?
Заколки й гумки повиймаю,
На волосся почіпляю.
Далі я відкрию скарб —
Дзеркальце, помаду, лак...
Поки мама це не бачить —
Стану трішечки інакша.
Розмалюю і себе,
І маленьке дзеркальце...
Мама мені личко мила,
Дзеркальце й сама помила.
Завтра знову я пограюсь,
А тепер спати лягаю.

(М. Солтис)

СКРИПКА

Я навчилася у скрипці
Тягати за тонкі нитки.
Цілий день я можу грати
І співати, й танцювати.
Та сміються мама й тато:
(«Щось тут музики багато!»)
Я завзято граю далі.
(«Все ж це не на барабані»)
Граю, граю, граю далі.
Тільки щось не пригадаю,
Нитки в скрипці як ще називають.

(М. Солтис)

ХУДОЖНИК

Мамо, тату, я навчилась
Олівцями малювати!
Вже на славу потрудилась:
Гляньте, ось біжать собаки,
Тут лисичка й зайчєня,
Ось на пальмі мавпеня.
В небі літачок летить,
А внизу м'ячик лежить.
Гляньте, фарби в мисці
Я водою розвела.
І на чистій ще сторінці
Почала я малювать.
Але вже й не пригадаю,
Де тут пальма, зайчєня.
Літачок де? Я не знаю.
А лисичка, мавпеня?
Та розкажу, як згадаю.
Я втомилася уже.
Мабуть піду подрімаю,
Потім помалюю ще.

(М. Солтис)

Загадки

Він такий же, як і ми,
Непомітний між людьми.
А в театрі грає ролі:
Нині — вчителя у школі.
Завтра — буде інша роль.
То бідняк він, то король. (*Актор*)
(В. Паронова)

Без костюмів, звісна справа,
Буде зовсім не цікава.
Роль яка у вас — принцеси,
Куховарки, стюардеси?
В будь-які одягне шати,
Щоб змогли ви роль зіграти. (*Костюмер*)
(В. Паронова)

Золоті у нього руки:
Має фарби, грим, перуки.
Загримує так, що й мати
Не зуміє упізнати. (*Гример*)
(В. Паронова)

Починається вистава,
Буде і для нього справа:
П'єсу у руках тримає
І акторів виручає:
Він підказує слова,
Якщо хтось їх забува. (*Суфлер*)
(В. Паронова)

Цей художник знає діло,
Прикрашає сцену вміло.
Намалює поле, річку,
Зробить хатку невеличку
І палац, і ліс казковий —
До вистави все готово! (*Декоратор*)
(В. Паронова)

Ось так кінь-волокінь!
Масло їсть і воду п'є.
Звідки оком не прикинь,
Видно, сила в нього є.
Ходить полем з краю в край:
Ріже чорний коровай. (*Трактор*)
(Г. Храпач)

Я долоні гострі маю,
Землю ними легко краю.
А сестра моя — зерно
У ріллю, на саме дно
Сипле, сипле з рукавів,
Щоб врожай багатий зрів. (*Сівалка*)
(А. Музичук)

ПРОФЕСІЇ

А

Ґрунт удобрювати як? Де посіяти буряк?
Як рослини захищати, від хвороб їх лікувати?
Все в сільському господарстві **агрономи** знають,
І за це їх на селі дуже поважають.

Б

Батько в мене — **будівельник**,
Він новий будує дім.
Коли виросту, то сяду
В кран підйомний поруч з ним.

В

У садочку **вихователі**, як бабусі, і як матері:
Нагодують, погуляють, спати діток повкладають,
Почитають нову казку, подарують свою ласку.

Г

Корисні копалини мрію шукати,
Для цього потрібно **геологом** стати.
Я влітку вивчаю, коли я в селі,
Властивості, склад і будову Землі.

Д

З вантажем ідуть машини, із країни до країни,
І вже декілька ночей не змикав шофер очей.
Він доставить в строк вантаж,
Далекобійник спритний наш.

Е

Став би я **екскурсоводом**,
Спілкувався б із народом,
По музею б я ходив,
Про мистецтво б говорив.

Є

Єгер — професія дуже цікава,
Від браконьєрів ліси берегти.
Щоб ти з родиною в чудову діброву
Зміг би у будь-яку пору прийти.

Ж

В серпні почались жнива, вже хліба дозріли.
Жнець працює день і ніч, не шкодує сили,
Щоб були тобі й мені паляниці запашні.

З

Хто за рух відповідає,
Розклад поїздів складає?
Залізничник, мій дідусь,
В нього я порядку вчусь.

І

Історик вивчає події і дати,
Щоб шану героям Вітчизни віддати,
Хай дітям своїм перекажуть батьки
Про подвиг народу в воєнні роки.

Ї

Коней приборкує в цирку їздець,
Верхи він мчить по арені.
В залі шепочуть: «Який молодець!
Гарний в своєму натхненні».

Й

Маму з татом поважай, дома їм допомагай.
Підмтай та посуд мий, якщо бачиш, що брудний.
Свої речі поскладай, відпочити мамі дай.
І до праці та порядку вже з дитинства ти звикай.

К

Мрія кожного хлопчини — це зіркові височини.
Космонавт у кораблі відлітає від Землі.
Та на жаль, іще ми діти, на ракеті щоб летіти.

Л

З понеділка по суботу ходить **лікар** на роботу,
Якщо раптом захворію, може вийти і в неділю.
Він мені призначить ліки, перевірить горло, ніс,
Скаже їсти борщ і кашу, щоб одужав я й підрі!

М

Службу державну **митник** несе,
Зайвого злодій не провезе.
Що у валізах, в вантажних вагонах
Перевіряють люди в погонах.

Н

На роботі мама й тато, а я з **нянею** сиджу,
В неї досвіду багато, з нею змалку я дружу.
Погуляє, нагодує і до школи підготує.

О

Охоронець уважний ходить біля вітрин,
За порядком пильнує в супермаркеті він.

П

На виклик пожежна машина летить,
Сміливий **пожежний** в кабіні сидить.
Його телефон «101» люди знають,
І в разі пожежі завжди викликають.

Р

Із іншої країни він репортаж веде,
Наш **репортер** кмітливий цікаве скрізь знайде.

С

В саду працює **садівник**: дерева обгортає,
Кущам він форму надає, троянди поливає.
Створив він затишок в саду, охоче я туди іду.

Т

Якщо дуже поспішаю, то таксі я викликаю;
Хай **таксист** по місту мчить, доберуся я за мить.

У

Прийдуть до школи діти малі,
Там їх зустрінуть **учителі**,
Будуть навчати читати, писати
І одне одному допомагати.

Ф

Нам фото на пам'ять **фотограф** зробив,
І нашу родину він там відтворив.
Нехай дуже швидко минають роки,
На фото родинне дивлюсь залюбки.

Х

Художник чудові картини малює,
В музеї милуюсь пейзажами я,
Там рідна природа, річки і долини,
Лани золоті, Україна моя!

Ц

До **цирульника** ходила,
Модну зачіску робила.
Волосся стало чепурне —
Ви не впізнаєте мене!

Ч

Чобітки **чоботарю** я свої не подарю.
Хай він їх відремонтує, до зими їх підготує,
Тепло взуюсь, одягнуся,
На ґринджолах прокочуся!

Ш

Шахтар — професія складна, дитина кожна знає,
Вугілля для країни він в шахті добуває.
Працює він з наснагою —
Ми вдячні із повагою.

Ю

Знає він обов'язки, знає всі права,
Це **юрист** досвідчений — світла голова.
Він закони пояснить у своїй країні,
Зможе він допомогти будь-якій людині.

Я

Полюбуйтеся на спортсмена,
На засмаглого **яхтмена**,
Він сміливий та моторний,
Трюк він робить неповторний.

Ь

Є професій так багато:
Мама — кухар, слюсар тато.
А я б в пекарні працював,
І хліб м'якенький випікав.

(Ю. Турчина)

Оповідання**ІВАНКОВІ КОЛОСКИ**

Було це ранньою весною. Земля прокинулася від зимової дремоти, скинула з себе пухнасту ковдру снігів. Ховрашки, польові миші повилазили з нір і вигрівалися на сонці. З далеких теплих країв прилітали до рідних гнізд птахів. Іванкова шпаківня гостинно зустрічала дзвінкоголосих гостей.

Була неділя. Всі відпочивали. А ось сівачі трудилися і вдень, і вночі.

— Весняний день рік годує, — любив говорити тато.

— А ви тут як опинилися? Щось удома скоїлося? — стривожився він, коли побачив своїх синів Іванка та Миколу біля сівалки.

— Нічого не сталося, — сказав Микола.

— Ми в гості до тебе прийшли, — доповнив Іванко. — А чому ви всі такі замурзані?

— Білий хліб любить чорні руки, — усміхнувся тато. — Ось досіємо оцеї клин і помиємось. Погляньте, які душові на польовому стані. Може, під воду?

— Ні, — сказав Іванко. — Ми хочемо з тобою хліб сіяти.

— Дивись, чого захотів! — засміявся татів напарник, тракторист дядько Павло. — Одразу видно, що нашого, хліборобського роду.

— Гаразд, — дозволив тато. — Все зерно висіяли, так що час мені заправити сівалки. А ви тим часом посидьте у кабіні трактора. Отак! Зараз поїдемо. Стежитимете за роботою сівалок.

Ось так уперше Іванко допоміг посіяти татові в пахучу землю золоті зерна. Зігріті людськими руками і сонцем, вони проросли й зашуміли, задзвеніли на весь світ тужавими колосками.

Сплетені у віночки, колоски ті й сьогодні прикрашають Іванкову кімнату.

(В. Мелешченко)

ПЕТРУСЕВА ПШЕНИЦЯ

Задумав Петрусь колосок виростити. Великий. Поклав у землю зернину і водичкою полив. З неї виткнувся пагінчик.

Виросла пшениця вища за Петруся. Колосок важкий такий, гарний. Щодня бігає Петрусь дивитися, чи не дозрів. Татові хвалиться:

— Колосок мій — найбільший у світі!

Одного ранку навідався Петрусь до пшениці й мало не заплакав. Колосок опустил голівку до долу. Вітрюган стебло поламав. Хлопчик крізь сон чув, як уночі він грюкав віконницями.

Тато заспокоював Петруся... А хлопчик думав: «Треба буде затишок для стебельця зробити».

Повів тато Петруся в поле, підняв на руки і показав на широкий пшеничний лан. Аж в очах у хлопчика загойдалося: золоті хвилі котив нивою вітер.

— Тату, а стебель вітрюган не ламає? — стурбовано запитав Петрусь.

— Ні, синку, — відповів батько. — Одна стеблина беззахисна, а як їх багато, то вони одна одну підтримують.

Жовтаві колоски шелестіли і кивали до Петруся, ніби хотіли їй собі сказати: «Разом нам хороше, надійно».

І вирішив хлопчик посіяти не одну, а цілу жменю зернин.

(Н. Романіка)

МАЛЕНЬКІ ПОМІЧНИЦІ

Оля і Ліда гуляли у дворі. Побачила Оля, як Петрик допомагає своїй мамі розвішувати білизну на мотузці, і сказала подрузі:

— І я сьогодні мамі допомагала.

— І я теж, — відповіла Ліда. — Що ж ти робила?

— Тарілки витирала і ложки, і виделки.

— А я черевики почистила.

— Мамині? — спитала Оля.

— Ні, свої.

— Хіба це допомога мамі? — засміялася Оля. — Ти ж їх собі почистила.

— Ну, той і що. Зате у мами сьогодні буде менше роботи, — сказала Ліда.

Так чи не так?

(О. Буцень)

ДЕСЯТЬ РОБІТНИКІВ

Зайшов я колись до одної жінки в хату — Одаркою звали жінку. Дивлюсь, а у неї в хаті так чисто, гарно так: діти умиті, чисто одягнені, обід зварений.

— Як ви встигаєте все поробити?— питаю я в Одарки.

А вона каже:

— Як же мені не встигнути! У мене служить аж десять добрих робітників.

Вони мене слухають: що не скажу — зроблять, один одному допомагають!

— Які ж то у вас робітники?

— А ось вони!— засміялась Одарка і поклала на стіл своїх десять пальців.

(М. Коцюбинський)

ІВАНКОВІ КОЛОСКИ

Було це ранньою весною. Земля прокинулася від зимової дримоти, скинула з себе пухнасту ковдру снігів. Ховрашки, польові миші повилазили з нір і вигрівалися на сонці. З далеких теплих країв прилітали до рідних гнізд птахи. Іванкова шпаківня гостинно зустрічала дзвінкоголосих гостей.

Була неділя. Всі відпочивали. А ось сівачі трудилися і вдень, і вночі.

— Весняний день рік годує, — любив говорити тато.

— А ви тут як опинилися? Щось удома скоїлося?— стривожився він, коли побачив своїх синів Іванка та Миколку біля сівалки.

— Нічого не сталося, — сказав Миколка.

— Ми в гості до тебе прийшли, — доповнив Іванко. — А чому ви всі такі замурзані?

— Білий хліб любить чорні руки, — усміхнувся тато. — Ось до сіємо оцей клин і помиємось. Погляньте, які душові на польовому стані. Може — під воду?

— Ні, — сказав Іванко, — Ми хочемо з тобою хліб сіяти.

— Дивись, чого захотів?— засміявся татів напарник, тракторист дядько Павло. — Одразу видно, що нашого, хліборобського роду.

— Гаразд, — дозволив тато. — Все зерно висіяли, так що час мені заправити сівалки. А ви тим часом посидьте у кабіні трактора. Отак! Зараз поїдемо. Будете слідкувати за роботою сівалок.

Ось так уперше Іванко допоміг посіяти татові в пахучу землю золоті зерна. Зігріті людськими руками і сонцем, вони проросли й зашуміли, задзвеніли на весь світ тужавими колосками.

Сплетені у віночки, колоски ті й сьогодні прикрашають Іванкову кімнату.

(В. Мелешченко)

ЗОЛОТИЙ ДОЩ

Дощ сіявся й сіявся, ніби крізь сито. Дрібненький, теплий.

Тетянка сиділа на ганку й чекала, поки дощ перестане. А він не вщухав.

З хати вийшов тато. Поглянув на небо, на струмочки, що дзюркотіли по стежині й губилися в спориші.

— Золотий дощик!— мовив.

— Який же він золотий!— заперечила Тетянка.— Може, голубий чи синій?

— Ні, доню, золотий. Зараз жито-пшениця сили набирається. І кожна дощова краплина — то майбутнє зерня в колоску. Ось настануть жнива, візьму тебе в поле.

Тато в Тетянки такий: як пообіцяє що, не забуде. Час від часу він хвалився мамі й Тетянці:

— Пшеничка вже красується.

На погоді стало, це добре, саме колос наливається.

— Починають хліба половіти....

А одного дня повіз Тетянку в поле.

З Дівич-гори мотоцикл пірнув у вибалок. Очам відкрився живий лан, на ньому — кілька комбайнів.

Під'їхали до одного. «Ни-ва», — прочитала Тетянка напис на комбайні. З кабіни, що, здавалося, пливла аж під хмарами, помахав їм кашкетом комбайнер Микита Парфенович. Мовляв, усе гаразд.

До комбайна під'їжджала вантажівка. Порівнялася кузовом зі схожим на хобот рукавом, що звисав із комбайна. І раптом з рукава сипонуло зерно. Лілося струменем, розсипалося бризками.

— Тату, золотий дощ!— вигукнула Тетянка.

— Авжеж, золотий!— яснів смагливим обличчям тато.— Краплина в краплину, зернина в зернину.

У кузові сусідський Іванко, голий до пояса, розгортав зерно дерев'яною лопатою. Й немовби купався в золотому дощі.

(В. Чухліб)

ХМАРИНКА

Набрала Тетянка води з копанки, щоб вишню полити. Глянула у відерце, а там хмарина гойдається. Біла, пухнаста.

Присіла Тетянка над відерцем — очей не відведе від хмарини. Хотіла спіймати — не ловиться, між пальцями тікає.

Де не взявся Тарасик, схопив відерце й вилив воду під вишню.

Заглядає Тетянка у відерце — нема хмарини.

— Що ж ти накоїв!— ледь не плаче.— Мою хмаринку вихлюпнув. Тепер дістань мені з неба таку саму!

(В. Чухліб)

ЇДАЛЬНЯ ДЛЯ ПТАХІВ

Усі хлопці заздрили Василеві. Ще б пак не заздрити! Синичка, яку він вирвав з кігтів шуліки, зовсім звикла до хати. Василь вирубав для неї велику гілку і причепив до стіни. Там синиця і лазила, мов акробат.

Годував її Василь. Насипле насіння конопляного, синичка і клює його. Всіх комах синиця в хаті виловила. Лазить вона всюди, в кожену щілину зазирає. Помітить таргана, то вже він не втече. Націлить ся своїм довгим, тонким чорним дзьобом і немає таргана. Проковтнула його синиця.

Тепло в хаті. А надворі завірюха гуде, снігу намело так багато, що й тинів не видно. Все позамітало. Цілий ранок Василь з батьком сніг одкидали, стежки прочищали.

Прийшов до Василя його товариш Миколка. Дивилися хлопці, як синичка весело стрибає. А Миколка й каже:

— Добре цій пташці! Вона в теплій хаті сидить, і їжа в неї є. А тим пташкам що на волі, тяжко. Бур'яни снігом замело. Голодують пташки. Багато їх до села поналітало, в комори і хати просто лізуть.

Тоді Василь аж з місця схопився:

— А що, коли для пташок їдальню зробимо?

— Яку їдальню?— не розуміючи, спитав Миколка.

Пояснив йому Василь:

— Приладнаємо таку дошку невелику і повісимо на дерево. Щодня будемо насипати туди насіння, крихт, листя з капусти. Нехай пташки їдять собі.

Прийшли хлопці до мене радитись. Розповів я хлопцям, як збити їдальню і врятувати пташок від голодної смерті. А діти вже й самі знають, що чим більше пташок у нас, тим менше шкідників на полі й у саду. Пташки знищують комах-шкідників.

Хлопці завзято взялися до справи. Знайшли дошку й прибили низенькі борти, щоб вітер насіння не здував. Прив'язали по кутках чотири мотузки, на яких висітиме дошка. От і готова їдальня.

— У нас буде найкраща їдальня. Пташки гуртом їстимуть дружно,— сказав Микола.

Хлопці написали, на бортах своєї дошки: «Їдальня для птахів».

Це на одному боці. А на другому такий напис: «Хижакам і шкідникам тут їсти заборонено»

Набрали хлопці в кишені різного насіння, крихт, обрізків із капусти і пішли на лижах у ліс. Василь зліз на невисоку осіку й приладнав там дошку. Насипав поживи для пташок. Потім побігли Василь з Миколою покататись на лижах, доки пташки злетяться.

Хороше на лижах у лісі взимку. На прогалині, біля яру, гора до вга. Летить Василь, а за ним Миколка. Швидко лижі несуть, аж сльози на очах од вітру. Та ось Василь на горбочку не встиг підстрибнути і перекинувся в сніг. І не видно хлопця, так снігом засипало. А Миколка полетів далі, сміючись.

Покаталися хлопці й, додому повертаючи, зайшли до своєї їдальні. А там уже йде справжній бенкет. Налетіли щиглики галасливі, чижі, засмучені чечітки-сирітки, снігур поважно сів на борт, вівсянка похливно озирается, навіть горобчик, сіренький стрибунець, хитро клює насіннячко. Шум, галас! А синичка собі підлетить обережно до дошки, схопить конопляне насіннячко, потім сяде на гілку, розлущить його, проковтне зернятко і назад.

Приємно хлопцям, що вони стільки пташок нагодували.

Так усю зиму Василь з Миколкою годували птаство.

Всі пташки в лісі знали про цю їдальню і щодня зліталися попоїсти.

А про двох хлопців — Василя з Миколкою — пташки співали веселих пісень.

(О. Копиленко)

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бібліотечка* вихователя дитячого садка. — 2002. — № 4, 7.
2. *Бібліотечка* вихователя дитячого садка. — 2004. — № 7-8, № 13-14, № 15-16.
3. *Денисенко Н. Ф., Григоренко Г. І., Михайличенко А. Ф.* Малюкам про здоров'я та безпеку життя. — Дніпропетровськ, 2005. — С. 115.
4. *Дошкільне* виховання. — 2007. — № 10.
5. *Коментар* до Базового компонента дошкільної освіти в Україні. — К.: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. — 244 с.
6. *Матвіюк Г. Я., Антоненко Л. А., Каракулько В. В.* Дорожня абетка. — Тернопіль: Мальва-ОСО, 2005. — С. 78.
7. *Потапова Т. В.* Беседи с дошкольниками о профессиях. — М.: Творческий центр, 2005. — С. 59.
8. *Розкажіть* онуку. — 2004. — № 13-14, № 19-20, № 24, № 25-26, № 28-29.
9. *Розкажіть* онуку. — 2005. — № 11-12; № 22-23.
10. *Розкажіть* онуку. — 2006. — № 5-6, № 21-22.
11. *Розкажіть* онуку. — 2007. — № 12.
12. *Розкажіть* онуку. — 2008. — № 7, 9.

Навчальне видання

Серія «ДНЗ. Вихователю»

Дошкільникам про професії

Укладач **ДИКАНЬ** Наталія Іванівна

Головний редактор *Н. Ф. Юрченко*

Технічний редактор *О. В. Лебедєва*

Коректор *О. М. Журенко*

Підписано додруку 27.07.2009. Формат 60×90/16. Папір газетний.

Друк офсет. Гарнітура Ньютон. Ум. друк. арк. 8,0.

Замовлення № 9–08/17–05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»»

61001 м. Харків, вул. Плеханівська, 66

тел. (057) 731–96–33

e-mail: office@osnova.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2911 від 25.07.2007 р.